

JAPIE

W.G.VAN DE HULST JR

JAPIE

TEKENINGEN VAN DE SCHRIJVER

JAPIE

DOOR

W. G. VAN DE HULST J.

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

I. HOOG IN DE LUCHT

Ze zaten in een vliegtuig; met z'n vieren. Geert was de grootste, hij kon het hardst schreeuwen. Hij klemde de steel van de kolenschop tussen zijn knieën en draaide hem heen en weer, dat was het stuur van zijn machine.

Gijs was de dikste, hij moest altijd lachen. Hij hield in iedere hand een turf, dat was óók een stuur en hij blies zijn ronde wangen bol en met zijn tong tussen zijn tanden maakte hij zo hard hij kon het geluid van de motor na.

„Nou gaan we dalen!” schreeuwde Geert boven de motor uit. Maar Kees, die achter Geert zat, stompte hem op zijn schouder. „Ik vind er niks an, an een vliegtuig! Nee, we waren drenkelingen en we zaten in een reddingsboot en d'r waren wilde haaien in de zee!”

Japie zat op zijn bankje van turven, helemaal achteraan. Japie was de kleinste. Hij schreeuwde niet, maar zijn ogen glommen om het prachtige spel en hij probeerde zich aan alle turven tegelijk vast te houden. Ja, dat moest, want als hij *uit* het vliegtuig viel. . . ., of was het een reddingsboot op de wilde zee? Ja, maar dan moest je je ook goed vasthouden. Want als je overboord sloeg en als je in de diepe zee viel en als de wilde haaien je grepen....! „Nee, hoor, geen reddingsboot, een vliegtuig is veel echter!” schreeuwde Geert „en nou gaan we dalen op een onbewoond eiland!”

„O ja; joggie? Dan spring ik er uit!”

„Ho, jò, moet je je nek breken; je kunt niet zomaar uit een vliegtuig springen; je hebt niet eens een parachute!”

„Welles, kijk maar hier!” En Kees graaide gauw een grauwe kolenzak naar zich toe, zwaaide hem boven zijn hoofd en nam een sprong, een *reuze* sprong. . . . zomaar het vliegtuig uit.

Gijs had zich omgedraaid, maar Geert stompte hem kwaad met zijn elleboog tegen zijn dikke buik. „Hé, kijk voor je, als je een motor nadoet. Je springt!”

Kees rolde op zijn rug over de keldervloer. En Japie, op zijn bankje van turven. . . . ? Zijn ogen glommen.

Ze speelden in de kolenkelder; met z'n vieren. Geert z'n vader was kolenboer en toen hij die middag wegreed met zijn bakfiets, had hij gezegd: „Geert, de turven moeten opgestapeld worden, eerst een rij recht en dan een rij dwars; en *netjes*, hoor! Kees had er bij gestaan. „Baas, mag ik helpen?”

„Ja, hoor, maar doorwerken, want als ik terug ben, kom ik kijken.”

Ze waren meteen de kelder ingedoken. Die kelder was niet diep. Vlak naast de deur van Geert z'n huis was een stenen trapje van vier treden, dat naar beneden ging; naar de kelder. De deuren stonden bijna altijd open, want Geert zijn vader verkocht er steenkolen en briketten en turven en aanmaakhout en er stond ook een groot vat met een kraan: daar zat petroleum in. In die kelder was het altijd een beetje donker, want naast de deur was maar één klein raam. Veel licht kon ook daardoor niet naar binnen vallen: er hingen dikke spinnewebben voor, die zwart waren van kolengruis en turfstof.

Geert had boven op de berg van turven gestaan; zijn vuisten in zijn zij, zijn *hoofd* een beetje scheef en met een rimpel boven zijn neus. Ja, dat moest als je ging werken als een werkmán. „Daar moeten ze komen, daar onder het raam,” had hij Kees gewezen. „Vooruit, daar gaat-ie dan!”

En hij was weer van de berg, die vreemde sjouwerlui die morgen daar hadden neergegooid, afgesprongen. Hij had zijn mouwen al

opgestroopt en met één pols op zijn rug en één pols op zijn buik, had hij zijn broek in de hoogte gehesen en toen in zijn handen gespuugd; dat moest, dat deed zijn vader ook altijd.

Ze hadden gewerkt zo hard ze konden. Het muurtje van turven onder het raam was hoe langer hoe hoger, hoe langer hoe breder geworden; eerst een rij recht, dan een rij dwars.

Toen had dikke Gijs van het viswinkeltje zijn ronde hoofd om het hoekje van de deur gestoken. Hij had verschrikkelijk moeten lachen en hij had naar Kees z'n oog en naar Geert z'n neus ge-
wezen. Hij had zijn vinger tussen zijn hals en zijn boord moeten steken van het lachen.

Geert keek naar Kees; over zijn ene oog zat een grote, bruine veeg. Kees keek naar Geert; Geert z'n neus was helemaal zwart.

„Doe niet zo gek,” had Kees gezegd.

„Lach niet zo stom, help liever,” had Geert gesnauwd en hij had vlug met zijn hand langs zijn oog geveegd. Kees had vlug over zijn neus gewreven. Oh, toen had Gijs nog veel, veel erger moeten lachen. Nu hadden zij alle twee een zwart oog en een zwarte neus.

Gijs was gestruikeld van de lach en boven op de berg met turven gevallen.

„Kom maar, hoor, laat hem maar.” Geert had alweer nieuwe turven gepakt. „Ja, hoor, *wij* moeten werken!” Maar — Gijs was ook gaan helpen.

„Ja, maar netjes, hoor,” snauwde Geert, „eerst een rij recht en dan een rij dwars.”

Toen was er nòg een jongen in de kelder gekomen; een petroleumblik in zijn hand. Hij was nog niet zo groot en zo sterk als Geert en Kees en Gijs en had een beetje verlegen naar die wilde jongens gekeken.

Zij kenden dat jongetje wel. Hij heette Japie. Hij woonde op een

schip, dat aan de overkant van de gracht was komen liggen en de jongens hadden hem al een paar keer hier in de kelder gezien. Dan moest hij kachelhoutjes of eierkolen halen voor zijn moeder. Geert droeg zes turven tegelijk, toen Japie binnenkwam: de bovenste hield hij vastgedrukt onder zijn kin. „Moet je petrolie hebben? M'n vader komt straks terug, hoor en hij heeft de sleutel van de kraan in zijn zak.” De stapel van zes turven had gevaarlijk gewiebel van het praten.

„Hé, joggie, help maar mee turven dragen, je moet toch wachten!” riep Gijs.

Japie. . . . ? Hij had geglommen van blijde schrik. Eerst was hij een beetje verlegen, een beetje bang geweest voor die grote, wilde jongens, maar hij had toch gauw zijn blik bij het grote petroleumvat gezet en was dapper mee gaan sjouwen.

Het was een prachtig spel geworden. Ze waren op een rij gaan staan en ze hadden de turven naar elkaar toegegooid. Dan ging het veel vlugger, maar het was erg moeilijk geweest. Gooien en vangen. . . .

De berg van turven in het midden van de kelder was hoe langer hoe lager, hoe langer hoe kleiner geworden. Geert had de muur onder het raam hoe langer hoe hoger, hoe langer hoe dikker gemaakt en hij had er dwarsmuurtjes bij gebouwd. Gijs had gelachen. „Nou wordt het net een auto.” „Nee, jô, een vliegtuig!” had Kees gezegd en ze hadden er van turven bankjes in gemaakt en toen. . . . toen waren ze gaan vliegen, met z'n vieren de kelder uit, heel hoog boven de gracht en heel hoog boven de stad en boven donkere bossen met wilde beesten en boven de zee. . . .

Maar — hoe zouden de jongens er aan kunnen denken, dat daar ergens op de wijde wereld, ver weg een *echt* vliegtuig vloog; hoog door de *echte* lucht, ver boven de *echte* bossen, eenzaam boven de *echte* zee?

Hoe zouden ze kunnen weten, dat daar een deftig heer, wegge-

zakt in de kussens, over die wijde wereld heenkeek en toch alleen verlangde naar het verre land waarheen hij reisde?
En hoe zou die deftige meneer ooit kunnen denken, dat er ergens in een donkere kelder ook vier dwaze jongens in een vliegtuig van turven op reis waren?

II. SSST, JÔ, ALS HIJ JE ZIET . . . !

En nu . . . nu was Kees uit het vliegtuig gesprongen, omdat hij een reddingsboot tussen de wilde haaien veel mooier vond; nu rolde hij op zijn rug over de turven. Geert schreeuwde en Gijs lachte en Japie . . . ? Japie zat op zijn bankje van turven en zijn ogen glommen! Maar opeens was hij het prachtige spel helemaal vergeten. Opeens moest hij weer aan iets anders denken. Hij schrok; hij kreeg er een kleur van. Hij grabbelde met zijn handen diep in zijn broekzakken. Gelukkig, het was er nog. Hij viste het een eindje naar boven om te zien of hij zich niet vergiste. 't Was een vierkant opgevouwen stukje papier met iets hard's er in.

Hij moest nog naar de schoenmaker, om de schoen van vader te halen, die gerepareerd was en op het papiertje had zijn moeder de boodschap geschreven en het geld er in gevouwen.

„Japie, petroleum halen en naar de schoenmaker gaan,” had ze gezegd, „en niet het briefje verliezen, hoor!”

Japie schrok, nu had hij zomaar mee mogen spelen met de grote, sterke jongens en het briefje en het geld en de schoen van zijn vader was hij helemaal vergeten. Zou moeder al op hem wachten? Wat moest hij doen? Eerst naar de schoenmaker gaan en dan terugkomen om te kijken of Geert z'n vader al terug was, of hier blijven spelen en wachten tot hij petroleum krijgen zou . . . ?

Wat was dat . . . ?

Waarom deden de jongens opeens zo vreemd? Geert en Gijs kropen achter de muur van turven en Kees krabbelde op; schoot

op handen en voeten weg en hij hield zijn rug krom van de voorzichtigheid.

Japie begreep er niets van, maar hij voelde zich opeens een beetje griezelig en hij kroop toch ook gauw uit het vliegtuig en schoof toch ook achter de ruggen van de jongens weg en wist niet eens waaròm.

Geert schreeuwde niet meer en Gijs lachte niet meer en Kees fluisterde: „Pas op, de ouwe kerel, als hij je ziet, als hij je krabt, dan word je betoverd.” En de jongens keken voorzichtig langs de turven naar boven, naar het raam, dat heel laag bij de straat was en toen zag Japie het *ook*; op de stoep voor het raam zat een grote, zwarte kat! Het beest probeerde door de vuile ruitjes in de donkere kelder te kijken en hij krabde met zijn nagels tegen het glas. Zou hij in de kelder willen komen, of was het alleen maar om de dikke spin, die aan de binnenkant van het glas in zijn spinneweb zat? En waarom deden de jongens nu opeens zo raar, zo schrikkerig? Japie was helemaal niet bang voor een poes. Hij begon al te vragen: „Waaròm. . . .?”

Maar Geert stootte hem met zijn elleboog. „Ssst, jô! Als hij je ziet, als hij je krabt! 't Is geen gewone kat. 't Is een ouwe kerel, hij is betoverd. . . .”

„Ja,” zei Kees, en hij fluisterde geheimzinnig: „Dat heeft de ouwe heks gedaan, die ginder in dat woonschuitje woont. Ja, dat is vast een heks, ze kan toveren. Als ze je aanraakt, word je ook een kat en dan stopt ze je in d'r zwarte boodschappentas.”

Japie vond het toch wel erg griezelig. Was die kat geen *echte* kat? Zou het *waar* zijn? Toveren *kon* toch niet? Ja, maar het zou toch wel een *beetje* waar zijn, want anders deden die grote jongens vast niet zo vreemd, zo schrikkerig!

Huh, Japie kroop maar gauw nog dichter weg achter zijn drie sterke vrienden en er rilde een griezel langs zijn rug.

Met z'n vieren gluurden ze langs de turven naar het raam en Gijs wilde wat fluisteren, maar opeens beet hij op zijn onderlip van

schrik en ze klemden zich allemaal aan elkaar vast om nog stiller te zitten.

Voor het raam met de kat kwam iets anders, iets groots, iets donkers. Het waren twee benen en een stuk van een zwarte mantel.

Het was heel stil in de kelder, niemand zei iets. Maar Japie wist het wel, Japie voelde het wel. Die benen waren vast van de oude vrouw, die toveren kon. Zou het echt wáár zijn van dat toveren? Japie durfde haast niet kijken van de griezeligheid, maar hij gluurde toch voorzichtig met één oog langs Gijs z'n oor en het randje van een dikke turf naar boven. O, kijk! De benen stonden stil bij het raam. Hij kon ze héél goed zien; vlakbij. Een lange, donkere mantel en dikke zwarte kousen en scheve schoenen. De ene zat vast met een rond knoopje, maar van de andere was het knoopje af en het riempje hing los.

Toen . . . ? Toen kwamen er twee oude, gerimpelde handen voor het raam en die zetten een wijde zwarte boodschappentas op de stoep. De handen pakten de kat, stopten hem in de tas, ze namen de tas weer op. Alleen de kop van de kat keek nog over het randje heen tussen de hengsels door . . .

Toen liepen de benen weer weg; de donkere mantel en de tas met de kat gingen mee en het was weer leeg voor het raam.

In de kelder, achter de turf, bleef het nog even stil, maar Kees z'n hoofd kwam al een beetje hoger, om beter naar buiten te kunnen gluren. Zou ze helemaal weg zijn? Zou ze niet meer terugkomen?

„Ik zie d'r niet meer, hoor, kom maar!” zei hij alweer een beetje hardop en Gijs dorst alweer een beetje te lachen en Geert dorst alweer een beetje te schreeuwen.

„Ja, hoor, kom maar, ik ben niks bang voor toverheksen!”

„Maar het is toch gevaarlijk,” zei Kees, „ze loopt altijd helemaal alleen te praten op straat en niemand kan het verstaan, want dan

praat ze heel zachtjes en het zijn heel vreemde woorden; tover-
woorden . . . vast!”

„Ja, hoor, vast; — alle jongens zeggen het. En ze steekt altijd haar
hoofd en haar schouders door het luikje van de roef van haar

schip; en dan staat ze maar altijd uit te kijken over de gracht naar de brug."

„Ja en dan praat ze ook en dan staat ze uren lang zo maar stil."

„En Nelis van de fietsenmaker en de andere jongens hebben d'r ook zien staan en toen was het donker en toen regende het en ze kon niet eens wat zien en ze werd helemaal nat. En de jongens hebben een keer door de raampjes naar binnen gekeken en ze zeggen dat ze een pijp rookt. Want die lag in een asbak op de tafel. 't Is vast een toverpijp!"

„Nou, en 't is wàt gevaarlijk!"

Ze praatten rumoerig door elkaar. Geert en Kees en Gijs, maar Japie zei niets! Hij luisterde met grote ogen en hij keek telkens even naar het raam.

Ja, 't was vast wel heel gevaarlijk.

III. WEG....., WEG.....!

Japie ging naar de schoenmaker. In zijn ene hand droeg hij het blik met petroleum; zijn andere vuist hield hij diep in zijn broekzak; daar was het briefje met het geld van moeder in.

De vader van Geert was teruggekomen. Van de turven had hij niet veel gezegd; er had nog maar een heel klein bergje in het midden van de kelder gelegen. Hij had petroleum in het blik gedaan en Japie was gauw weggegaan.

En nu liep hij langs de gracht. Het was al een beetje donker, want het ging winter worden. De gele bladeren van de bomen waren bijna allen al in het water van de gracht gewaaid en weggedreven door de wind.

De huizen in de verte kon je niet goed meer zien, dat kwam door de nevel. En de toren, ver boven de daken, was van heel dun blauw.

Achter een enkel raam brandde al licht. Japie stapte stevig door. Zou moeder al op hem wachten? Zou ze al uitkijken door de kleine raampjes van de roef? Nu zou het gauw helemáál donker zijn.

Japie ging een hoek om, een eindweegs een straat in en duwde de deur van de schoenmakerij open. Het belletje rinkelde wild. De toonbank stond vol schoenen en aan een klein tafeltje *achter* de toonbank zat de schoenmaker. Onder een helder lampje, dat heel laag stond, sloeg hij met zijn hamer kleine spijkertjes in een zool.

De schoenmaker keek langs de rand van zijn bril over de schoenen

heen en wachtte tot het belletje uitgerinkeld was.

„Zo, joggie, moet jij boodschappen doen?”

„Ja, baas.” Japie zette het petroleumblik tegen de toonbank en vouwde vlug het papiertje met het geld open.

De schoenmaker schoof zijn bril recht, keek op het briefje, hij telde het geld. „Ik zie het al. Je komt een reparatie halen. Ik zal even gaan zoeken, hoor.” Hij sjokte naar het kamertje achter de winkel en kwam terug met de schoen van vader. Hij zette hem voor Japie op de toonbank, tussen al de andere schoenen in.

„Alsjeblieft. Maar die schoen is toch niet van jou? Die schoen is veel te groot. Die kun jij nog niet aan.”

„Nee, baas, van m'n vader; — die schoen is van mijn vader.”

Wat een rare schoenmaker was dat! Maar toen zag Japie, dat hij een beetje lachte achter de glazen van zijn bril, en toen moest Japie zelf ook lachen.

„Ja, jô,” zei de schoenmaker. „Je bent nog te klein om grote schoenen aan te hebben, maar je bent al groot genoeg om boodschappen te doen. Alsjeblieft, hier is het briefje weer en twee dubbeltjes terug. Vouw ze maar weer netjes in het papiertje en stop ze maar diep weg in je broekzak. Dag, hoor.”

„Ja, baas; — dag, baas.”

Toen slofte de schoenmaker weer naar het kamertje achter de winkel en Japie probeerde de twee dubbeltjes recht op elkaar te leggen, midden op het briefje van moeder, om ze veilig in te pakken.

Het belletje van de winkeldeur rinkelde alweer. Japie lette er niet op, want die ronde dubbeltjes waren zo rond en ze schoven telkens weg. Het puntje van zijn tong kwam uit zijn mond, zo moeilijk was het.

Kijk, daar had je het al, één dubbeltje glipte weg van onder zijn duim en viel op de grond.

Japie bukte.

Maar toen . . . . !

Opeens bleef zijn hand, die al pakken wilde, *stijf* stil.

Oh, vreselijk! Daar schuin achter hem, vlak bij het dubbeltje, stond een zwarte boodschappentas en een kat keek met zijn dikke kop over het randje tussen de hengsels door.

Japie zag een stuk van een donkere mantel en twee benen met zwarte kousen en scheve schoenen. De ene zat vast met een rond knoopje; van de andere was het knoopje af en het riempje hing los.

Japie schrok; — vreselijk! Maar met alle moed die hij vinden kon liet hij zijn hand even, heel vlug, lager schieten en griste het dubbeltje weg. Toen greep hij het blik met petroleum en slierde gauw de schoen van de toonbank.

Weg, weg. . . . !

Hij dorst niet *om* te kijken, niet *op* te kijken! Oh nee, nee, weg! Hij rukte de deur open, schoot naar buiten; het belletje rinkkelde lang heen en weer; hij hoorde het niet.

Weg, weg!

Hij vloog de straat op, de hoek om, de gracht langs. Hij kneep in zijn ene hand de dubbeltjes, in zijn andere hand zwaaide hij het petroleum blik en onder zijn arm klemde hij de schoen.

Oh, vreselijk. . . . !

Hij holde langs de donkere gracht. Botste bijna tegen een juffrouw op. „Kijk uit, kwajongen,” snauwde ze. Hij hoorde het niet eens en schoot vlak langs de dikke neus van een paard, dat voor een kar stond te wachten. Hij merkte het niet eens.

Weg, weg!

Even keek hij heel vlug over zijn schouder achterom. . . . Hij zag niets, maar hij durfde toch niet stil te staan; hij durfde toch niet langzaam te gaan lopen. Oh, nee, *nee!*

Aan de overkant van het water zag hij zijn schip al liggen. Achter de kleine raampjes van de roef brandde licht. Daar, achter die raampjes was zijn moeder; daar was Geesje en het kleine

Knolletje, daar was het fornuis en de tafel en de petroleumlamp.
Daar . . . daar was de veiligheid!

Japie holde de brug over naar de overkant, sprong op het achterdek van het schip en stommelde wild zijn klompen uit. Zijn moeder schoof de schuifkap van de roef al weg en duwde de deurtjes open.

„Moes, o, moes. . . .!”

„Nou, nou, joggie, Japie, kalm dan een beetje. Wat heb je een haast! Waar ben je al die tijd geweest en heb je petroleum? Mooi, maar laat het blik maar buiten op het dek staan. En heb je je vaders schoen?”

Japie hijgde. Even keek hij nog om, langs de overkant van de gracht. . . . niets! Gelukkig. . . .! Toen dook hij vlug het trapje af, de veilige roef in.

„Moes, moes, een heks; een. . . . een toverheks. . . .!”

Moeder had het veel te druk om goed naar Japie te luisteren. Ze lachte.

„Wat zeg je nou? Ben ik een heks? Dat staat je mooi om tegen je eigen moeder „toverheks” te zeggen.”

„Nee, moes; echt waar; op de gracht. . . . een heks!”

„Wat heks? Stil nou maar, je bent zeker weer zolang aan 't spelen geweest? 't Is al helemaal donker.”

„Nee, moes, nee, echt waar!”

Maar moeder roerde alweer in de pan, die op het fornuis stond. Geesje zat onder de lamp en stopte een kous. Geesje was al groot genoeg om moeder te helpen. Bij de poot van het fornuis zat het kleine Knolletje. Dat was het broertje van Japie. Vader was nog niet thuis, maar zou nu wel gauw komen.

Japie legde de dubbeltjes op het tafelzeiltje, zette de schoen er naast.

Oh, maar wat was dat. . . .?

Hoe kòn dat. . . .?

Japie schrok. Hij kreeg een kleur. De schoenen van vader waren *zwart*. Maar de schoen, die op de tafel stond, was *niet* zwart. . . . die was *bruin!*

Japie was er opeens stil van. Geesje keek ook naar die mooie, bruine schoen; een beetje vreemd. En moeder? . . . Ze hield op met roeren in de pan en het was heel stil in het kamertje. Alleen de kleine Knolletje keek *niet* naar de schoen. Hij stak zijn beide handjes blij naar Japie uit en hij kraaide van pret.

„Aap, Apie!”

Maar niemand lette op het kleine broertje.

„Hoe kom je nou aan die mooie schoen? Domme jongen!” Moeder keek boos.

„Dat is de schoen van vader niet,” zei Geesje. „Van wie zou hij zijn?”

Ja, Japie zag het ook: dat was de schoen van vader niet, dat was een *vreemde* schoen, een *deftige* schoen. Van wie zou hij zijn?

„Oh, Japie, domme jongen, je hebt natuurlijk weer niet opgelet. Breng hem maar gauw weer naar de schoenmaker terug en met *vaders* schoen terugkomen, hoor! Vooruit!”

Japie's lip begon te trillen en hij keek bang onderuit.

„Ja, moes, maar . . . maar de toverheks.”

„Ach, kom, toverheks. Wou je soms vertellen, dat die schoen betoverd is. Je hebt natuurlijk niet opgelet en een verkeerde schoen meegenomen. Heksen bestaan niet en toveren kan niet. Vooruit!”

Ja, het moest wel. Japie pakte de schoen van de tafel en klom het trapje weer op. Oh, verschrikkelijk; moest hij nu *weer* langs die donkere gracht en *weer* naar die griezelminkel? Ja, 't moest; 't moest toch.

„En hard lopen, hoor, en vlug terug; want het eten is bijna klaar en vader kan zo thuis zijn.”

„Ja, moes.”

IV. BIJ DE SCHOENMAKER

Japie stommelde in zijn klompen en ging de gracht weer langs, maar hij liep *niet* hard meer. 't Was net, of er vanuit de zwarte hoeken bij de donkere huizen allemaal katten naar hem loerden. Dikke, zwarte katten. Hij keek bang om zich heen. Hij zag er niet één, maar het was net, of ze er *toch* waren en of ze hem *wel* zagen.

Ginds was de hoek van de straat. Oh, als die benen met de zwarte kousen en de scheve schoenen om de hoek kwamen . . . !

Japie stond stil. Hij dorst haast niet verder meer. Maar het moest. Het moest toch . . . !

Oh, waarom was hij ook zo dom geweest om de verkeerde schoen mee te nemen, of . . . of zou die schoen echt betoverd wezen? Maar dat kon toch niet?

Vlak langs de donkere huizen schoof hij voetje voor voetje naar de zijstraat toe. Hij kneep de vreemde schoen stijf tegen zich aan en gluurde heel voorzichtig om het hoekje de straat in. Hij zag niemand en ginds achter de deur van de schoenmaker schemerde vaag een beetje licht.

Japie ging de hoek om; stak de straat over; kwam al vlakbij . . . Zou . . . ? Zou ze alweer weg zijn, de toverheks? Of zou ze nog in de winkel staan? Japie bukte zich. Hij maakte zich heel klein. Hij zakte diep door zijn knieën en hield zijn rug krom. Voorzichtig gluurde hij door de ruit van de deur. Maar er hing een rolgordijntje aan de binnenkant van het glas en hij kon maar een heel klein stukje van de winkel zien.

Met een schok dook hij weer weg.

Oh, wat moest hij nu beginnen?

Ze was er nog. Hij zag alleen maar twee benen met zwarte kousen en zo raar, ze had maar één scheve schoen aan. Hij zat vast met een rond knoopje. De andere schoen, van het andere been, was weg. Zou ze die aan de schoenmaker gegeven hebben. Ja, want ze was het *toch*. Vlakbij haar op de grond stond de boodschappentas met de zwarte kat.

Wat moest hij nu doen?

Moest hij naar binnen gaan?

Oh, nee. . . . nooit. . . . !

Hij zat diep weggedoken bij de drempel van de deur. Hij wilde wel opvliegen en weghollen; weg naar het schip; naar de veilige roef. Maar wat moest hij dan met die deftige schoen beginnen?

Nee, weglopen *kon* niet.

Voorzichtig gluurde hij *nog* eens onder het gordijntje door; met zijn ene oog.

Hij zag een stuk van de donkere mantel. De vrouw zat op een stoel voor de toonbank. Waar zou de schoenmaker zijn? Japie zag hem niet. Zou de schoenmaker *achter* de toonbank staan? Zou ze met hem praten? Japie schrok. Als. . . als ze de schoenmaker eens ging betoveren. . . .

Oh, vreselijk, dan werd hij misschien ook wel een zwarte kat, en dan stopte ze hem misschien ook wel in de boodschappentas. Japie vond het wel een aardige schoenmaker. Wat moest hij doen? Moest hij de deur open gooien, — opeens, — heel dapper, en moest hij dan roepen: „Schoenmaker, pas op, *pas op*, 't is zo *gevaarlijk!*?”

Ach, maar hij wàs niet dapper, hij dōrst niet. En misschien was het niet eens *echt* gevaarlijk. Zijn moeder had het zelf gezegd: „Heksen bestaan niet en toveren kan niet.”

Ja, maar Geert en Kees en Gijs waren toch ook bang geweest en

Nelis van de fietsenmaker en de andere jongens hadden het toch zelf gezegd.

Kijk, er gaat een oude gerimpelde hand naar de tas toe. Die hand zoekt wat *in* de tas. Er komt iets *uit* de tas; een stukje wit karton. Wat is dat? Japie zag het maar heel even; toen was het weg. Het leek wel of er een plaatje op stond. 't Leek wel een prentbriefkaart. Maar opeens kwam de hand weer terug en stopte het ding weer bij de kat in de tas. Ja, het *was* een prentbriefkaart. Het leek wel of er aan de ene kant een plaatje stond; aan de andere kant was het wit.

Japie dook in elkaar. Hij schrok. Bewoog de donkere mantel? Stond de toverheks nu op van de stoel? Zou ze naar buiten komen?

Hij schoof gauw weg van voor de deur en kroop op handen en voeten naar de donkere hoek achter een vuilnisemmer en een grote kist; — wachtte lang.

Nee, de deur ging nog niet open. Zou het lang duren? En zou vader al thuis zijn? Zouden ze al op hem wachten?

Het belletje van de winkel deur tjingelde, de streep van licht, die op de straat viel, werd groter. Ja, ze kwàm. . . . ! Als ze hem zag. . . . !

Japie hield zijn adem in om nog stiller te zitten. Hij trok zijn hoofd tussen zijn schouders om nog kleiner te zijn. Ze kwam zijn kant op. Ze liep *vlak* langs de kist. Japie wilde zijn ogen wel dicht knijpen, maar hij deed het niet. Hij keek *toch*, heel voorzichtig door de kiertjes. Hij zag alleen maar een stuk van de donkere mantel en twee benen met zwarte kousen en scheve schoenen. De ene zat vast met een rond knoopje en aan de andere zat nu *ook* een knoopje; het riempje hing niet meer los. Ze droeg de boodschappentas in haar hand en de oude man, die een zwarte kat was, keek over het randje tussen de hengsels door. Hij keek naar de kist, en toen dook hij helemaal weg in de tas. 't Was net of hij zich omdraaide. De tas bewoog wild heen en weer, en

toen . . . toen kwam er opeens iets wits over het randje van de tas en het viel op de straat.

Was dat . . . was dat hetzelfde ding, dat hij daarstraks uit de tas had zien komen?

De benen liepen verder. En zo akelig . . . Japie hoorde praten. Het waren heel zachte woorden, verstaan kon hij er niet een. Wat raar, er was toch niemand om tegen te praten? Of praatte ze misschien tegen die griezelige kat? En ze merkte niet eens, dat er iets uit de tas gevallen was. Kijk, ze stak de straat over. Wat moest hij doen? Moest hij nu gauw dat ding daar voor hem oprapen en haar achterna lopen en roepen: „Juffrouw, u hebt wat verloren?”

Ja, eigenlijk moest dat wel, maar nee, oh, nee, 't was te griezelig, veel te gevaarlijk.

Ze was al een heel eind weg. Voorzichtig kroop Japie uit zijn donkere hoekje. Zou hij dat witte ding oprapen? Zou hij het durven? Of zou dat ook gevaarlijk zijn? Dat kon toch niet? Hij ging op zijn hurken zitten. De bovenkant was wit, maar aan de andere kant moest een plaatje staan. Voorzichtig, met zijn ene vinger, wipte hij het om. Ja, er stond een plaatje op. 't Leek wel een foto. Erg goed kon hij het niet zien in het donker, want de lantaarn, schuin aan de overkant van de straat, gaf maar weinig licht.

Japie pakte het op om beter te kunnen zien. Nee, het was geen prentbriefkaart; het was een *foto*.

Opeens stond hij recht, en keek om zich heen. Wat was dat? Wie riepen daar?

„Toverheks!! . . . Toverheks!!”

Er kwamen jongens aan in de verte. Grote jongens. Ze joelden, ze schreeuwden: „*Toverheks! Toverheks!*”

Japie schrok. Ze kwamen dichterbij. Ze holden hard de straat door en ze lachten en ze sloegen naar elkaar van bange pret. Nelis van de fietsenmaker was er ook bij.

Japie drukte zich stijf tegen de muur. Als die wilde jongens tegen hem aan liepen en als ze zagen wat hij had gevonden. Misschien pakten ze het dan wel van hem af. De jongens waren al vlakbij, maar hij wist wat; hij stopte de foto gauw tussen zijn jas, onder zijn trui en duwde vlug de deur van de schoenmakerij open. Het belletje rinkelde van de schrik, maar Japie stond veilig binnen. Nee, de schoenmaker was niet betoverd. Het was nog een heel gewone schoenmaker; gelukkig. Hij zat nog heel gewoon achter zijn tafeltje achter de toonbank en hij keek over het randje van zijn bril.

Japie zette de deftige, bruine schoen op de toonbank; toen zag hij ook opeens de echte schoen van zijn vader staan. De *zwarte*.

V. „DE TOVERHEKS”

Och, och, hoe kan dat nou toch? Waar is hij nou?”
Langs de donkere gracht loopt een oude vrouw. Ze draagt een boodschappentas in haar hand en tussen de hengsels door kijkt de kop van een zwarte kat.

Ze schuifelt langzaam verder, vlak langs de zwarte huizen, en het is of haar het lopen moeilijk valt. Soms schudt ze even haar hoofd en het is of ze zachte woorden spreekt. Haar rug is een beetje krom en haar schouders zijn een beetje naar voren gebogen. Heeft ze verdriet?

„Och, och, hoe kan dat nou? Waar is hij nou?”

Ze komt bij haar kleine woonschip. Ze stapt op het dek en steekt de sleutel in het slot en schudt alweer verdrietig haar hoofd.

„Och, och . . . .”

Ze zakt moeizaam haar donkere roefje binnen. En bij het schijnsel van de straatlantaarn op de gracht, dat door het kleine raam naar binnen valt, zoekt ze lucifers. De zwarte poes laat zich uit de tas glijden, springt in de grote stoel bij het fornuis, draait zich drie keer om op het kussen om het lekkerste plekje te zoeken, kronkelt zich dan behaaglijk in elkaar. Met zijn ene oog gluurt hij schuin omhoog om te kijken hoe de vrouw de glimmende olielamp aansteekt.

„Och, och, waar kan hij nou zijn?”

De oude vrouw kijkt verdrietig haar roefje rond en ze schudt haar hoofd. Ze begrijpt er niets van. De laatste keer, dat ze de foto in

haar hand had, was, toen ze hem aan de schoenmaker liet zien, toen ze bij hem in de winkel zat, en ze weet heel zeker, dat ze hem toen weer in haar tas heeft weggestopt. Ja, dat weet ze zeker! Maar waar is hij dan *nu*? Hoe kan hij nu *weg* zijn? Of zou hij toch nog in de tas zitten; tussen de voering misschien?

En *weer* gaat ze zoeken. Och, en ze weet, dat ze hem *toch* niet vinden zal: ze heeft al vijf of zes maal haar tas leeggehaald en ze heeft hem onderstboven uitgeschud.

Nee, in de tas is hij niet.

Maar waar dan wel?

Toen ze thuiskwam van de schoenmaker en de poes uit de tas was gesprongen, wilde ze de foto meteen weer in het lijstje op de schoorsteen schuiven. Maar hij was niet meer in haar tas. Ze was geschrokken, — heel erg, — haar oude handen hadden gebeefd, toen ze vlug haar poes weer in de tas zette en ze was meteen de straat weer opgegaan; terug naar de schoenmaker.

De poes had verwonderd over het randje van de tas gekeken. Waarom ging de vrouw nu meteen *weer* uit.

Ze had haastig doorgelopen. Zo vlug als haar oude benen maar wilden gaan. Gelukkig, van die wilde, baldadige jongens die haar zoëven, op weg naar haar scheepje, nog achterna gehold waren en haar hadden nageschreeuwd, was niets meer te zien.

Maar de schoenmaker had de foto ook niet gevonden in zijn winkel. Ze was toen maar gauw weggescharreld. Hij had haar nog nageroepen: „Als ik hem vind, dan breng ik hem wel.”

Langzaam was ze naar huis gesjokt, had met haar oude ogen de donkere stoep en de straat afgezocht naar iets wits, iets vierkants.

Ach, ze had niets gevonden.

Waar wàs hij nu?

Hoe kòn dat nu?

Altijd als ze uitging om boodschappen te doen, zette ze haar poes in de boodschappentas; dan was ze niet zo alleen. En altijd als ze wegging, schoof ze voorzichtig de foto uit het lijstje, dat op de

schoorsteen stond en deed die ook in haar tas. Ja, want dan was ze niet zo alleen.

Och, maar nu?

Haar zoon was weg, al vele, lange jaren. En nu, nu was zijn foto ook weg.

De oude vrouw aaide in verdrietige gedachten de poes over zijn zwarte kop en ze mompelde zacht: „Heb jij de foto soms gezien? Is 't ie uit de tas gevallen? Je kunt het niet vertellen, hè? Maar je bent toch mijn beste, domme poes.”

De poes begon te spinnen door het zachte aaien en 't was nu heerlijk warm bij het fornuis. Hij rolde zich nog lekkerder op en ging slapen. Hij was maar een domme kat, hoe kon hij begrijpen dat grote verdriet?

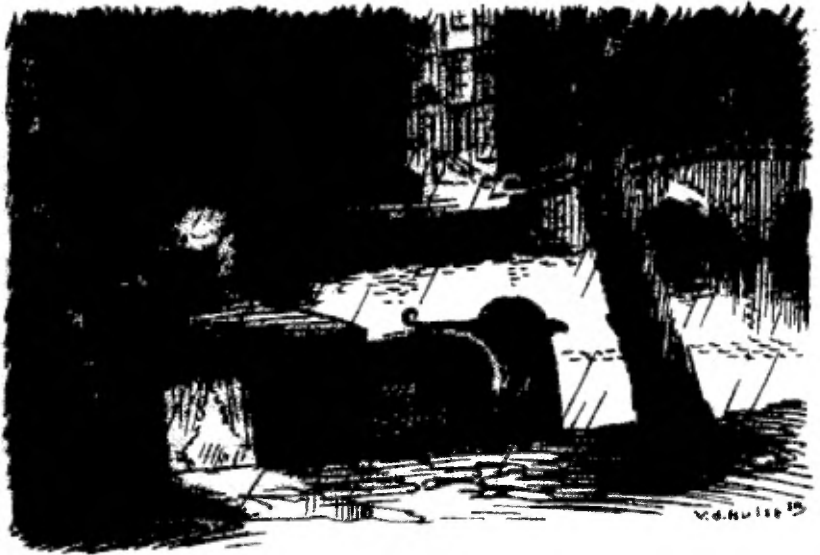
De vrouw ging aan de andere kant van het fornuis zitten. Het gele licht van de olielamp viel op haar stille, oude handen in haar schoot en liet haar gezicht met de vele, kleine rimpeltjes en de dunne, grijze haren in de schaduw.

Het was heel stil in het roefje.

De oude vrouw keek naar het lege lijstje op de schoorsteenrand, maar ze zag het niet goed, want in het hoekje van haar ogen kwam een traan en die maakte dat er glimmerige sterretjes voor haar ogen gingen kringelen en tussen die sterretjes kwam een gezicht; het gezicht van de foto. Het was van een jonge, sterke vent, — haar zoon.

Hij had blauwe ogen en het leek of ze een beetje lachten. Hij had een schipperspet op; die stond wat schuin achterover op zijn hoofd. Een blauwe schipperstrui aan. En zo vreemd. Toen werd het gezicht langzaam kleiner, héél klein. 't Was net of het langzaam wegging, — steeds verder, — héél ver.

De oude vrouw zag weer het grote zeeschip langzaam wegvaren van de kade, langzaam de haven uit. En op het dek, over de reling gebogen, stond haar jongen en hij zwaaide met zijn pet

en hij riep iets tegen haar, maar toen begon net de zware stoomfluit te blazen en ze kon niet meer verstaan wat hij zeggen wilde. En hij ging steeds verder weg. En zijn gezicht werd langzaam kleiner; héél klein. Het grote schip was weggevaren als een kleine, zwarte stip, ver op het wijde, grijze water.

Twaalf jaren was dat geleden, twaalf lange, eenzame jaren. En ze had gewacht, ze had gehoopt.

Hoopte ze nog . . . ?

Hij was matroos. Hij moest varen om zijn brood te verdienen. Hij hield van varen en hij hield van de zee en misschien kon hij later wel stuurman worden. Lang zou hij niet wegblijven. Eén jaar, twee misschien. Ach, maar toen was de oorlog gekomen. De donkere, bange tijd. Toen *kon* hij niet terugkeren. En *nu*, nu was de oorlog allang voorbij, maar *zij* wachtte nog; wachtte . . .

Hoopte ze nog . . . ?

Soms als het zo héél erg stil, zo héél erg eenzaam werd in het kleine roefje, schoof ze het luik boven de lage deurtjes van de

ingang weg; dan stak ze haar hoofd en haar schouders naar buiten en dan ging ze staan wachten en staan kijken naar de brug. Uren lang kon ze zo staan turen, ook al werd het donker; ook al begon het te regenen. Ze merkte dan niet eens, dat haar dunne, grijze haar op haar voorhoofd plakte, en niemand zou kunnen zeggen of haar gerimpelde wangen dan nat waren van regen of van stille tranen. Soms bewogen haar lippen, dan sprak ze vage, vreemde woorden.

Och, het lange wachten en het stille verdriet hadden haar een beetje vreemd gemaakt.

Maar als . . . als het toch eens waar was, dat haar jongen opeens over de brug zou komen lopen . . . Al had hij zijn pet diep over zijn ogen gedrukt en al had hij de kraag van zijn jas hoog opgeslagen tegen de gure najaarswind, ze zou hem, ook in het schimmig schemerlicht van de straatlantaarns *meteen* herkennen.

Vast!

Als hij dan langs de gracht zou komen; dicht- en dichterbij. Oh, dan zou ze . . . zou ze . . . Dan zou ze vlug de poes uit de grote stoel tillen en hem op zijn dekentje onder het fornuis leggen. Ja, want die stoel moest altijd klaar staan. Nooit nog zat daar iemand anders in, behalve soms de poes. Zij zelf ging altijd in de kleine stoel aan de andere kant van het fornuis zitten. En dan zou ze de lamp hoger draaien, en dan zou ze de deurtjes van de ingang openduwen en dan, dan . . .

Ze had van haar kleine beetje geld een pakje tabak gekocht. Heel lekkere en een mooie pijp, een kromme. Die lagen op een asbak altijd klaar.

Het was heel stil in het kleine roefje. De poes sliep en het gele licht van de olielamp viel op haar handen in haar schoot. Even hief zij het hoofd en luisterde. Van heel ver klonk over de donkere daken van de stad het diepe, klagende geluid van een stoomfluit uit de haven. Ging daar weer een schip weg naar de donkere zee? Kwam daar een schip terug . . . ?

Ach, ze kende dat geluid zo goed, ze hoorde het elke dag, maar steeds moest ze er weer naar luisteren. En dan wachtte ze.

De oude vrouw stond moeizaam op, nam de kleine bijbel van het randje van de schoorsteen en ging weer zitten. Ze sloeg hem open. Tussen de bladen van de bijbel stak een brief. Och, ze had die brief al zo vaak gelezen, maar altijd weer moest ze er naar kijken.

In de hoek, bovenaan, stond met rode inkt een dik kruis gedrukt. Van het *rode kruis* kwam die brief. Het was nu al bijna twee jaar geleden, dat de postbode hem had bezorgd. Het was maar een heel korte brief, van een paar gedrukte regels maar. Maar tussen die regels stond met inkt iets ingevuld in puntige, rechte letters. Een naam en nog een woord. Die naam, dat was de naam van haar zoon, haar jongen en hij stond daar zo duidelijk en zo helemaal voluit.

„*Hendrik, Marinus Noortman*”,

en dan kwam het andere woord. 't Was eigenlijk een klein woordje, van een paar letters maar:

„*Vermist*”.

Ach, maar de oude moeder wist, wat dat woordje betekende. Het betekende hopen of twijfelen. Het wilde zeggen, dat zij altijd in onzekerheid zou moeten blijven.

Soms, als zij dacht: nu zal hij vast wel gauw terugkomen, dan was het net of dat woordje uit de brief wilde zeggen:

„Dwaasheid. Je zoon zal wel dood zijn.”

En soms, als zij verdrietig peinsde, dat zij haar jongen wel nooit meer zien zou, dat hij vast wel dood zou zijn en ergens begraven zou liggen bij een palmboom in het verre Indische land, dan was het net, of dat woordje uit de brief wilde zeggen: „Ja, maar *misschien* is hij helemaal niet dood, *misschien* komt hij terug; heel gauw al.”

De ogen van de vrouw dwaalden van de brief af. Ze zochten in de bijbel. Daar stond een verhaal, dat ze al zo vele malen gelezen

had, maar waaraan ze zich steeds weer vastklampte, wanneer ze zich zo heel eenzaam voelde. Het was het verhaal van de weduwe, wier enige zoon gestorven was. Een droeve stoet toog de stadspoort uit. Mannen droegen een baar. Zij droegen de zoon naar zijn graf en de moeder volgde moeizaam over de warme, stoffige weg. Haar ogen waren verblind door tranen. Haar hart was gebroken door een verdriet, dat bijna te zwaar was om te dragen. Alles had zij verloren, het enige wat zij op aarde nog bezat; haar enige zoon. Haar man leefde ook al lang niet meer.

Maar zie, daar komt een andere stoet mensen aan. Zij gaan naar de stad. Het is Jezus met zijn discipelen.

En Jezus? . . . Hij ziet de droeve stoet komen. Hij ziet die *vrouw* . . . en er komt een groot medelijden in Zijn hart; Hij wordt met innerlijke ontferming over haar bewogen. En Hij zegt tot haar: „Ween niet.”

De dragers horen wat de Here Jezus zegt; ze staan stil. En Jezus gaat naar de baar toe, Hij slaat het laken op, Hij vat de hand van de dode en hij spreekt: „Jongeling, ik zeg u, sta op.”

En de dode ging rechtop zitten en hij keek rond, met verbaasde blik. Jezus had hem vanuit de dood weer in het leven geroepen, en Hij gaf de zoon terug aan z'n moeder.

De oude vrouw sloot de bijbel en ze vouwde haar moede handen er overheen. Haar ogen staarden naar het rode kruis van de brief, die als een bladwijzer bij het verhaal stak.

Zij óók had verloren het enige wat ze hier op aarde nog bezat; haar enige zoon. Ook *haar* man was al jaren dood. Alles om haar heen was duisternis en verdriet. Maar als, . . . als Jezus nu eens kwam en haar zag en als Hij dan met innerlijke ontferming over haar bewogen werd. Als Hij haar zoon nu toch nog teruggaf . . . Ze sloot haar ogen, een traan liep door een groefje langs haar wang. Ze strengelde haar oude handen nog vaster ineem en uit haar borst steeg een stil, een smartelijk gebed.

VI. ACHTER HET LOSSE PLANKJE

Japie heeft het druk, de hele middag al. 't Is Zaterdag vandaag. Hij heeft boodschappen gedaan en hij heeft voor zijn moeder de was door de wringer moeten draaien. Hij heeft zijn vader geholpen met het schrobben en spoelen van het dek en nu zit hij in het ruim van het schip. Dat is de grote, donkere ruimte, waar de vracht in wordt geladen als het schip varen gaat. Het dak van het ruim is gemaakt van losse luiken en zijn vader heeft één luik opzij gelegd, zodat er een beetje licht naar binnen vallen kan. Zijn vader heeft kachelhoutjes gehakt. Japie mag nog niet hakken. De bijl is veel te zwaar, — te scherp. Zijn vader is weggegaan en nu is Japie alleen. Hij moet de kachelhoutjes bij elkaar zoeken en ze netjes opstapelen in een groentekist.

Japie heeft het druk. Maar hij is met zijn gedachten niet bij zijn werk. Steeds moet hij weer aan die foto denken en aan die griezelige toverheks.

Naast hem staat het kleine mandje van moeder, ook al vol met aanmaakhoutjes. Hij moet het naar de roef brengen, dan kan moeder morgenochtend het fornuis weer aanmaken. Hij klimt het rechte trapje op naar het open luik. Onder zijn ene arm klemt hij het volle mandje. Zijn hoofd komt al naar buiten.

„Ha, die Jaap!”

Op de gracht, vlak bij het schip, lopen Geert en Kees en Gijs.

Gijs steekt zijn hand op en hij lacht. Geert schreeuwt: „Hé, Japie, ben je ook al kolenboer geworden, net als m'n vader? Ga je die houtjes verkopen?”

Japie glundert; daar zijn opeens z'n grote, sterke vrienden weer. Japie is trots op die vrienden. Nu voelt hij zichzelf ook al een beetje groot en hij wil meteen terugzwaaien.

„Ha, die jongens,” — maar hij moet het mandje vasthouden en hij kan ook het trapje niet loslaten; en even schrikt hij. Opeens moet hij *weer* aan gisteravond denken. Zal hij vertellen van de toverheks en de schoenmaker? Zal hij de jongens laten zien wat hij gevonden heeft? Nee, toch maar niet. En die foto? Hè, was hij hem maar weer kwijt.

De jongens staan stil en Kees komt naar het schip toe.

„Hé, Japie, is het diep binnen in zo'n schip?” Geert en Gijs komen ook kijken.

„Is het donker daar beneden?”

Japie is op het dek geklommen. Hij glimt van blijheid, hij vergeet de toverheks, de foto ook. Geert, die altijd schreeuwt en altijd de baas is, die *vraagt* wat aan *hem*. „Hé, mogen wij ook eens aan dek, mogen we eens in het ruim kijken?”

Japie krijgt een kleur van trots en hij wil al dadelijk zeggen: „Natuurlijk mag dat. Spring er maar op, klim er maar in.” Ja, maar... zijn *moeder*. Hij hakkelt: „Even wachten, even m... maar!” en hij schopt zijn klompen uit en hij holt op zijn kousen door het gangboord naar achteren, naar de roef. Hij verliest drie kachelhoutjes.

„Ja, 't mag, maar voeten vegen en geen herrie en geen rommel schoppen, hoor.”

Ze duiken met z'n vieren door het open luik. Japie en z'n grote vrienden, ze kijken, ze roepen, ze vragen en Japie moet vertellen.

„Moet jij je vader helpen als het schip vaart?”

„Nou, dan moet ik de touwen netjes oprollen, en als we aan de kant gaan, moet ik de zware autoband met het dikke touw er aan

tussen de wal en het schip houden, anders bonkt er een deuk in het schip."

Maar in het ruim zijn ze gauw uitgekeken. Daar is het alleen maar héél groot en donker en heel kaal en netjes. Er staat niets anders in dan het hakblok met de bijl en de kist met de houtjes. Ze klimmen weer aan dek. Ze lopen door het gangboord en Japie laat ze het hele schip zien. Vlak voor de roef is de machinekamer. Daar staat de motor in, maar ze mogen alleen maar om de beurt door de ronde raampjes kijken die in het dak zitten. In de machinekamer mag niemand anders komen dan Japie's vader alleen. Dan gaan ze maar *voorop* het schip kijken. Daar ligt het zware, zwarte anker en daar staat de lier met het mooie, gekleurde wiel.

Japie vertelt alles. En hij voelt dat de grote jongens naar hem kijken en dat ze wilden, dat hun vader ook schipper was. Aan de lier van het wiel moet je draaien om het anker op te hijsen, als het uitgeworpen ligt. Dat anker moet je gebruiken om stil te liggen op heel wijd, heel diep water, op de brede rivieren, waar volle stroom is en waar het altijd waait.

Komt Japie daar dan wel eens? Nou en of, heel vaak. Dan spat ten de golven soms over het dek en dan vliegt het water in je gezicht en dan word je drijfmat.

„Ben je dan niet bang?” vraagt Gijs.

„Niks, hoor!”

Japie ziet aan hun gezichten, dat zij 't vast wel een beetje griezelig zouden vinden en dat ze hem helemaal geen kleine jongen vinden. Hij is vergeten, dat hij zelf toch ook wel eens bang is geweest als het stormde en het schip zo slingerde.

„Wat zit daar onder?”

Geert wijst op het ijzeren luikje vlak bij de lier.

„Dat? Dat is het vooronder. Daar slaap ik. Daar is mijn kooi. M'n vader en mijn moeder en mijn zusje en het kleine Knolletje die slapen achter in het schip, in een kamertje bij de roef. Daar

is het vol en daarom slaap ik hier in het vooronder.”

„Helemaal alleen?”

Japie voelt dat ze dat ook wel flink vinden. „Ja, hoor, helemaal alleen. Wat zou dat. . . ?”

„En wie is dat knolletje?”

„M'n kleine broertje.”

„Oh, jò, zeg dat dan meteen.”

Japie heeft het luik al opengeklapt; er staat een klein trapje onder.

„Duik er maar in, hoor, 't mag best.”

Nu zitten ze met z'n vieren in het vooronder. 't Is maar een heel klein hokje, voor in de punt van het schip. Aan de ene kant is een kooi getimmerd. 't Is net een kleine, scheve bedstee. Daar slaapt Japie in. En zo fijn, er hangt een gordijntje voor. Aan de andere kant is een schuin hok. Daar liggen dikke rollen staal-draad en touw opgeborgen; daar staat een grote bus met teer. Dat ruikt zo lekker. En er zijn verfpotten en kwasten in en het is allemaal zo netjes, zo schoon. Op de grond ligt een kleedje, keurig recht met schuine punten.

De jongens moeten alles vragen en Japie vertelt. Ze willen overal tegelijk kijken en Japie moet alles laten zien. Lantaarns staan er ook. Met rode en groene en witte glazen. Die moeten buiten op het dek hangen als het schip in het donker vaart. Er hangt ook een kleine, glimmend gepoetste olielamp. Die is om licht te maken in het vooronder.

De drie grote vrienden kijken in de kastjes en op de planken. Japie laat z'n schriften zien, die hij van de schippersschool heeft gekregen. En hij heeft ook plaatjes en een boekje van de zondags-school.

Maar opeens schrikt hij en hij gaat op zijn bed zitten en hij duwt zijn benen stijf tegen de voorkant aan. Ja, want onder zijn bed zit een los plankje en achter dat plankje. . . .

Toen hij gisteravond thuiskwam en naar bed ging, heeft hij de

spijker door de haak van het luikje gestoken, dan kon niemand bij hem komen en hij heeft de foto van onder zijn trui gehaald en hem bij het licht van de olielamp bekeken.

Aan vader en moeder dorst hij niet te laten zien, wat hij gevonden had. Nee, dan had hij vast een standje gekregen, omdat hij de foto niet meteen terug gegeven heeft en dan had hij hem vast nog naar het kleine woonscheepje, ginds aan de overkant, moeten gaan brengen en dat dorst hij niet. Oh, nee, . . . dat dorst hij nooit.

Er stond een man op die foto en het leek ook wel een schipper. Hij had een pet op en een trui aan. Japie had de foto maar gauw goed weggestopt. Op het veiligste plekje van het hele schip. Ver weg, achter het losse plankje onder zijn bed.

Maar als de jongens nu ook eens daar willen kijken?

Nee, nee, dat mag niet!

Nee, dat wil hij niet.

Maar *waarom* hij het niet wil, weet hij zelf niet.

Is hij misschien bang, dat die grote jongens de foto van hem zullen afnemen? Is het daarom. . . . ?

Japie weet het niet.

Is hij misschien bang, dat de jongens hem voor de gek houden en dat ze hem zullen uitlachen, omdat die toverheks helemaal geen toverheks is? Is het daarom. . . . ?

Japie weet het niet.

Of is het misschien omdat zijn moeder heeft gezegd: „Heksen bestaan niet en toveren kan niet.” En omdat die grote jongens toch wel heel erg bang waren? Maar dan zijn ze eigenlijk helemaal niet zulke bazen, dan zijn ze dom en kinderachtig. Is het daarom?

Japie weet het niet. Maar hij laat de foto *toch* niet zien. Hè, was hij dat nare ding maar weer kwijt. Hij kan hem *toch* niet houden. Dat is *stelen*. Japie schrikt als hij daaraan denkt en hij houdt zijn benen nog stijver tegen het losse plankje van zijn bed.

Geert zegt: „Ik weet wat. We waren op een *echt* schip en we waren zeemannen!”

„Ach, jô, ga heen,” schamperde Kees, „dit is toch ook een *echt* schip. Of niet soms, Japie?”

Japie vergeet de foto weer.

„Ja, maar ik bedoel een *zeeschip*, een heel groot en we voeren op de zee en het was nacht en het stormde.” Geert was het trapje al half opgeklommen en hij stak zijn hoofd door het luikje.

„Een moet er op de uitkijk staan en we moeten sturen en we moeten ons vasthouden, anders slingeren we overboord.”

Gijs en Kees waren ook al opgesprongen en ze duwden Geert tegen zijn benen, die nog op het trapje stonden. Toen klommen ze alle drie weer op het dek.

Het werd een prachtig spel en het wiel van de lier was het stuurrad en de bedstee van Japie was de machinekamer en Japie was kapitein. Het stormde, de golven werden hoe langer hoe hoger en het schip slingerde hoe langer hoe schuiner.

Ja, het werd een prachtig spel.

Maar — hoe zouden die spelende jongens er aan kunnen denken, dat daar ergens op de wijde wereld, heel ver weg, een *echt* schip voer; op de *echte* zee en danste over de *echte* golven in de nacht. Hoe zouden ze kunnen weten, dat daar, eenzaam, een deftig heer zat in zijn kajuit, en luisterde naar de wilde geluiden van de wijde wereld, en toch alleen verlangde naar het verre land, waarheen hij reisde?

En hoe zou die deftige meneer ooit kunnen denken, dat er ergens op een klein vrachtscheepje aan de kant van een gracht ook vier dwaze jongens in de storm op reis waren?

VII. IN HET VISSTALLETJE

Daar gaan ze; alle vier.

Geert en Kees dragen samen een witte emmer. Er ligt een schone, blauwe handdoek overheen. Gijs en Japie dragen ieder een plat kistje en het is avond.

Het wilde spel van die middag op het schip is al lang afgelopen en na het eten heeft Japie gevraagd of hij nog even mocht buiten spelen. Hij is toen meteen over de brug gehold; terug naar zijn vrienden. Ze stonden bij het viswinkeltje, waar Gijs woonde.

Gijs z'n vader en z'n moeder zijn niet in de winkel. 't Is Zaterdagavond en dan staan ze met de viskar op de markt; de tante van Gijs helpt dan als er klanten in de winkel komen.

Maar Gijs z'n vader had een boodschap gestuurd. Er moesten zoute haringen en harde bokkingen van het winkeltje naar de markt worden gebracht.

En daar gaan de jongens: alle vier.

Onder de schone handdoek in het emmertje zitten de haringen en onder de krant in de platte kistjes liggen de bokkingen. Ginds, aan het eind van het kromme steegje, moeten ze zijn. Vlak om de hoek, aan het begin van de markt staat de viskar.

Gijs z'n vader ziet de jongens komen en hij zwaait met zijn arm. „Vooruit, hardlopers van luie Kees, opschieten!”

't Is druk op de markt. Dichte drommen mensen schuifelen tussen de kraampjes door en de heldere lampen, die onder de afdakjes

hangen, schijnen hun licht over hun schouders. Maar het is ook druk bij de viskar. De jongens wringen zich tussen de mensen door en de vader van Gijs pakt vlug het witte emmertje aan met één hand en met zijn andere hand geeft hij geld terug aan een klant.

„Zet die kistjes daar maar neer.”

Hij moet wel drie, vier mensen tegelijk bedienen en onderhand moet hij nog zoute haringen schoonmaken ook, want de moeder van Gijs staat, met een witte schort voor, gebogen over een grote, platte pan, waar blauwe damp afslaat. Ze bakt bokkingen op een klein fornuis.

Japie wringt zich met zijn kistje ook achter de ruggen van de mensen om en hij komt achter de kar. Hè, fijn is het hier, en het ruikt zo lekker. Zuur en zout tegelijk en naar uien en baklucht.

Van de viskar is een echte marktkraam gemaakt, met een schuin dak er boven. Daar hangen twee helle petroleumlampen tesuizen. Aan de achterkant en de zijkanten hangt een dekkleed naar beneden. Aan de binnenkant staat er een houten bank tegenaan geschoven.

Japie zet vlug zijn kistje neer en hij gaat ook op die bank zitten, net als de andere jongens; met zijn rug tegen het schuine zeil. Hè, dat zit zo fijn. De koude wind kan hier niet bij je komen en het fornuis is zo lekker warm.

Al die vreemde mensen, aan de andere kant van de kar, mogen hier niet komen. 't Is hier zo lekker, zo veilig. 't Is net de roef van een raar schip en je kan zo fijn kijken. De lampen prikken wel een beetje in je ogen en daarom lijkt het op de markt veel donkerder dan het is, maar je kan toch alles nog goed zien. Er lopen vrouwen met dikke boodschappentassen en werkmannen met hun goeie jas al aan, omdat het Zaterdagavond is.

Kijk, daar komt een schipper aan. Hij heeft zijn Zondagse pet op en er loopt een jongen naast hem. Japie kent ze niet. De schipper koopt twee haringen. Voor ieder één. Hij pakt de haring bij het

staartje en houdt hem hoog boven zijn open mond om hem in één hap op te eten.

Zou die jongen aan Japie z'n trui zien, dat *hij* ook een schippersjongen is? Dan is hij vast jaloers, omdat Japie achter in de kraam mag zitten en hij niet. Net zoals Geert en Kees en Gijs, omdat *zijn* vader schipper is en *hun* vader niet. Hè, maar hij zou toch wel willen dat *zijn* vader ook visboer was; visboer en schipper tegelijk. . . .

„Hier Japie, hou vast!”

Geert duwt hem opeens wat in de handen.

„'t Is heet, hoor; gloeiend, kijk uit!” zegt Kees.

Ah, Japie ziet het al, hij ruikt het al. In een stukje papier zit een

vers gebakken bokking. De moeder van Gijs heeft er gauw vier op een krant gewipt.

„Pak an, dat is voor jullie, voor het helpen.”

„Au!”

Geert brandt zijn mond, hij heeft een veel te grote hap genomen.

O, kijk, hij kauwt zo raar; net of hij een heel dikke tong heeft.

Hè, Japie wil ook wel meteen midden in dat heerlijke bruine bijten, maar nee, 't is veel te heet. Hij houdt zijn bokking op de punten van zijn vingers en hij hapt alleen maar heen en weer langs het buitenste randje; net of hij heel voorzichtig op een mondorgel speelt.

De moeder van Gijs trekt een kist onder de kar uit.

„Jongens, jullie kunnen nog meer helpen. Hier is een kist met verse bokking en die moeten schoongemaakt worden, want straks moet ik ze bakken en eerst moeten alle koppen er af. Hier is een mes.

Kees springt het eerst op. Hij heeft zijn bokking al bijna helemaal naar binnen gewerkt. Zijn kin glimt van het vet. Hij duwt het harde, bruine staartje, dat nog tussen zijn lippen uitsteekt, vlug ook naar binnen. Maar als hij probeert wat te zeggen en het mes vlug pakken wil, voordat Geert het grijpt, wipt dat nare staartje meteen weer naar buiten.

De moeder van Gijs ziet wel dat al de jongens even graag helpen willen.

„Kalm! Kalm een beetje! Alsjeblieft, hier is nog een mes. Maar geen geknoei hier achter de wagen. Onder de kar, dat is veel beter. 't Is hier veel te druk.

Vooruit; — vort!”

VIII. ONDER DE KAR

Nu zitten ze met z'n vieren *onder* de kar. 't Is daar een beetje donker, maar het is haast nog mooier dan op de bank. Rondom de kar en over de wielen hangen uitgetornde meelzakken; keurig wit. Dat is voor de tocht.

Achter die zakken — vlakbij — is het geschuifel van de schoenen en klompen. Daar lopen de mensen, die vis komen kopen. Maar dat er, zo vlak bij hun benen, vier jongens hard zitten te werken, dat weten die mensen niet.

Bij het ene wiel is een kleine spleet. Daar kun je de zakken een beetje optillen. Japie gluurt voorzichtig naar buiten. Hij kijkt tussen de broekspijpen van een paar mannen door, naar de lichte markt. Hè, even heeft hij zo'n heel erge zin om heel vlug aan die broek te trekken en dan gauw weer weg te duiken, terug in het veilige, donkere hok.

„Hé, Japie, opletten en doorwerken.”

Ja, er ligt alweer een heel stapeltje haringkoppen bij zijn knie. Die koppen moet hij in het staartentonnetje gooien. Dat is de witte ton met de rode banden, waarin de klanten de graten en het staartje moeten laten vallen, als ze een haring hebben gegeten.

Die ton staat aan de buitenkant, vlak om het hoekje van de spleet. Japie hoeft alleen maar zijn hand tussen de zakken door te steken.

Gijs geeft de haringen aan en Geert en Kees zitten op hun knieën bij een plankje. Zij snijden de koppen er af en Japie moet ze in de ton gooien.

Japie grijpt een hand vol, wel vijf of zes tegelijk en hij steekt zijn hand door de spleet.

Hè, kijk nou . . . . Die koppen zijn zo glad en zo nat. Er glippen er een paar tussen zijn vingers door op de straat. Hij wil ze gauw weer opgraaien. Oh, maar zijn hand schiet wild terug, en hij stoot zijn elleboog tegen een spaak van het wiel: hij voelt het niet eens. Vreselijke schrik . . . . !

Daar buiten . . . . ? Daar vlak bij het wiel, waar zo pas nog de broekspijpen stonden, daar staat nu . . . . een grote boodschappentas en een dikke zwarte kat kijkt over de rand, en aast naar de viskoppen op de grond. Hij steekt zijn ene poot heel ver over het randje van de tas heen om er eentje aan zijn scherpe nagels te haken.

Japie wordt wit. Maar niemand kan het zien in het donker. Niemand merkt het.

Hè, en nu moet hij ook opeens weer aan die *foto* denken. Die nare foto ook, die nu in het verre, donkere hoekje, achter het losse plankje onder zijn bed ligt, maar die eigenlijk in die zwarte tas daar vlak voor hem hoort.

Oh, maar hij weet wat. Ja, opeens weet hij wat en het *kàn* . . . . *misschien!* Als daar de toverheks voor de kar staat om vis te kopen, zal ze wel even moeten wachten voor ze aan de beurt is, want er zijn zoveel klanten tegelijk en van de markt naar het schip is maar een heel klein eindje.

Ja, het *moet* kunnen, als hij heel vlug is; als hij *héél* hard loopt. Even nog gluurt hij opzij door de spleet. Ja, hoor, daar ziet hij een stuk van een donkere mantel en twee benen met zwarte kousen en scheve schoenen. Dan kruipt hij plotseling op handen en voeten langs Gijs heen.

„Hé, wat moet je, waar ga je heen?”

Hij bonkt tegen Geert aan. Geert snijdt zich bijna in zijn duim.

„Kijk uit, sufferd!”

Japie springt al onder de kar uit en alle drie z'n grote vrienden roepen door elkaar.

„Japie, wat is er? Hé, wat ga je doen?”

Maar hij hoort het niet meer. Hij is al over de bank gestommeld en al onder het zeil door gedoken. Hij vliegt in de duisternis achter de marktkraampjes weg. Ginds is het kromme steegje en daar achter is de gracht. Daar is het schip en het vooronder met het losse plankje onder het bed. Daar is de foto.

Zou hij nog op tijd komen? Zou hij het halen?

Hij is al bij de gracht. Hij is al bij het schip en vlug schopt hij zijn klompen uit. De ene vliegt bijna in het water. Hij springt op zijn kousen op het dek; zo zachtjes mogelijk.

Ja, want als moeder hem hoort, als vader hem hoort, en als ze komen kijken wie er op het schip loopt, dan moet hij vast binnen komen, want het is al laat. Misschien moet hij al naar bed en dan is zijn slimme plan helemaal bedorven.

Japie trekt het luik open en laat zich langs het trapje naar beneden glijden. In het donker voelt hij het losse plankje al, en achter dat plankje. . . . Hij heeft hem. Vlug stopt hij de foto onder zijn trui en klimt weer het dek op, — springt de wal op.

Zou hij het nog halen?

Zou hij niet te laat zijn?

Hij stommelt in zijn klompen en hij rent het kromme steegje weer door. Hij krijgt steken in zijn zij van het harde lopen, maar hij let er niet op.

Daar is de markt al en daar is de viskar. . . .

Japie houdt opeens zijn vaart in en hijgend staat hij stil. Er staan maar *drie* mensen bij de kar, maar het zijn alle drie mannen en de toverheks is weg. . . .

Oh, maar kijk! Daar ginds tussen de mensen op de markt, daar loopt ze. Ze komt niet naar het steegje toe, maar ze gaat juist de andere kant op. En de kat gaat mee in de tas. Ze moet zeker nog meer boodschappen doen?

IX. WAT MOET DAT DAAR?!

Jammer . . . wat moet hij nu beginnen?
Even is hij toch een beetje opgelucht. Nu hoeft hij de foto ook niet bij de griezelkat in de tas te stoppen. 't Zou toch wel gevaarlijk geweest zijn, al had hij het nog zo vlug gedaan. Japie staat te hijgen.

Wat nu . . . ?

En opeens weet hij het. Wat is hij dom geweest. Waarom heeft hij dat niet meteen gedaan? Waarom heeft hij daar straks niet aan gedacht? Ja, dat doet hij. Dat is veel beter en veel veiliger ook. Hij draait om en loopt op een sukkeldrafje het steegje weer in, terug naar de gracht.

Hij loopt langs zijn eigen schip. Achter de raampjes van de roef schijnt een zacht, geel licht. Zou het al laat zijn? Zou hij al thuis moeten komen? Ja, maar hij moet toch eerst die mooie foto kwijt. Hij gaat vlug de brug over. Vanuit het viswinkeltje op de hoek valt een helder wit licht op de donkere straat. De tante van Gijs staat in de winkel en ze poetst de toonbank schoon. Ze ziet Japie niet. Er zijn geen klanten in de winkel en op de gracht is het ook stil. Het lijkt wel of iedereen naar de markt is; nu op Zaterdagavond.

Japie komt langs de kolenkelder van Geert. Er brandt geen licht en de deuren zijn dicht. Ginds, waar het donker is, onder de kale bomen van de gracht, ligt het woonscheepje van de toverheks. Japie kan het nog niet goed zien. Hij zal op het achterdekje

springen. De toverheks is toch nog niet aan boord. En hij zal de foto vlug onder de deur door schuiven of tussen een kiertje duwen. Als ze dan straks thuiskomt, ziet ze hem wel liggen. Ja, dat is een veel veiliger plan en niemand hoeft dan te weten dat *hij* de foto gevonden heeft.

Maar kijk!

Wat is dat?

Vreemd.

Wat sluipen daar nu voor donkere schaduwen langs het water. En hoor, er roept iemand, maar het is net, of die stem niet hardop roepen durft.

„Vooruit. . . . jongens. . . . psst! Schiet op, weg. . . . vlug. . . . !”

Nu ziet Japie het. Die donkere schaduwen, die zo hard weg hollen, zijn *jongens!* Grote jongens. En kijk, er zitten er nog twee *op* het dak van het woonscheepje gehurkt, maar ze staan vlug op en ze springen zomaar van het dak op de wal. Dat kan, want de kant van de gracht is hoog en het dak van het scheepje steekt er maar een klein eindje boven uit. Kijk, nu sluipen ze allemaal weg. Heel vlug; met kromme ruggen en doorgezakte knieën. 't Zijn er wel vijf of zes.

Vreemd!

Wat deden die jongens daar op dat scheepje en waarom hollen ze nu opeens hard weg? Zouden ze hem hebben zien aankomen? Zouden die *grote* jongens bang zijn voor *hem*? Dat kan toch niet. Wie zouden het zijn geweest? Misschien zijn het wel dezelfde jongens die gisteravond, toen hij de foto vond, achter de oude vrouw aanliepen en „*Toverheks!*” riepen. Ja, vast, dat moet wel. De foto. . . . Japie voelt het gladde ding onder zijn trui. Hij is al bij het woonscheepje. De grote jongens ziet hij nergens meer en hij springt vlug op het kleine achterdek.

Daar is de deur. Hij grijpt naar de foto. . . .

„Wat moet dat *dáár?*”

Oh, vreselijk! Japie krimpt ineen.

Die stem opeens. Waar komt hij vandaan? Met een ruk draait hij zich om.

Vlak voor hem, op het randje van de gracht, staat in het donker een grote, donkere politie-agent. De zilveren knopen op zijn jas glimmen zacht.

„Wat voer je daar uit?”

„Kom eens hier jij; gauw wat!”

Japie weet geen raad. Hij laat de foto onder zijn trui weer los en hij stapt op de wal. Hij moet wel. De politie-agent gaat niet opzij en nu staat Japie vlak voor hem op het heel kleine stukje tussen de glimmende knopen en de waterkant.

„Nou, wat voerde je daar uit?”

„Ik. . . . ik. . . .”

„Praat op!”

Och, Japie z'n rug is koud van de schrik. Hij slikt, en hij slikt nog eens. Zijn hoofd gaat er van heen en weer. Hij probeert te zeggen:

„Ik. . . . ik wou. . . .”

„Had je een boodschap voor de oude juffrouw, die hier woont?”

„Nee. . . . ja. . . . nee, meneer. . . . a-agent.”

„Is dat schip soms van jou?”

„N. . . . nee, meneer.”

„Wat deed je er dan op?”

„Niks, me. . . . meneer. . . .”

„Hoe heet je en waar woon je?”

„Japie, meneer. . . . agent. Ik woon daar, in dat schip. . . . bij de brug.”

„Zo, dan ben jij een schippersjongen. Dan weet je wel, dat je niet op het schip van een ander mag komen. Je bent al net zo'n lelijke straatjongen als al die anderen.”

„Ja. . . . nee, meneer.”

„Vort. . . . naar je eigen schip. En pas op, dat ik je niet weer zie.”

Japie is helemaal in de war. Moet hij nu weg? En de foto dan?
Hij stottert nog: „Ja.... m....maar.”

„Niks, ja maar!.... Vort!”

En de strenge, grote politie-agent geeft hem een duw tegen zijn schouder.

„Vort.”

Japie....? Hij moet wel, en opeens holt hij weg. Hij struikelt in het donker bijna over een dikke boomwortel.

Naar huis.... *naar huis*....!

Tranen springen in zijn ogen en hij weet niet of het van bangheid of van boosheid is.

X. HET HEEL ERGE

't Is Zondagmorgen.

Hoe is dat heel vreselijke nu opeens gekomen?

Japie zit aan de tafel in de roef. Hij drukt zijn vuisten tegen zijn voorhoofd. Bij zijn elleboog ligt de foto van de vreemde schipper. Japie kijkt er naar door het kiertje tussen zijn polsen, maar hij kan hem niet goed zien, want er glimmen dikke tranen in zijn ogen en daarom is de foto heel wazig. En omdat die tranen steeds groter worden, is het net of de schipper op de foto beweegt, . . . is het net of hij leeft.

Geesje staat in een hoek en moeder veegt met een zakdoek langs haar neus. Zij kijken ook naar de foto. Het kleine Knolletje zit stil voor het fornuis. Zijn lip trekt hij naar beneden en zijn ogen zijn groot van bange schrik.

Hoe is dat vreselijke nu opeens gekomen?

't Is nu plotseling zo stil geworden in de roef; zo leeg. Daarnet nog was het *niet* stil. Toen klonken er boze en strenge woorden. Toen was het *niet* leeg. Toen was het kleine roefje *vol*. Vol van bange schrik en vol van die grote, donkere politie-agent.

Hij had een beetje krom moeten staan onder het lage dak en het randje van zijn pet kwam tegen het plafond.

Och, hoe was dat bange nu opeens gekomen?

Japie is vanmorgen met vader en met Geesje naar de kerk geweest. Moeder kon niet mee, die moest op het kleine Knolletje passen. Toen ze thuiskwamen, hebben ze koffie gedronken;

met een chocolade-koekje, omdat het Zondag was en toen. . . . ! Toen hadden er opeens voetstappen op het dek geklonken en er had iemand op de deur van de roef geklopt en opeens was er die grote politie-agent, ... midden in de kleine roef. Hij had naar Japie gewezen en gezegd:

„Ik kom om *die* jongen. Hij moet mee.”

Vreselijk!

Vader was opgestaan en hij had zo vreemd gekeken.

Japie . . . . ? Al de kleur was uit zijn gezicht verdwenen.

Mee . . . . ? Moest *hij* mee . . . . met die politie-agent . . . . ?

O, maar Japie had het meteen begrepen en hij duizelde van plotselinge angst.

De foto! Ja, die vreselijke foto was de schuld. Hij had de foto niet teruggebracht en dat was eigenlijk hetzelfde als stelen. En nu . . . nu was het te laat! Nu moest hij mee.

Toen was het verhaal van de politie-agent gekomen. De politie-agent zei niets van de foto, maar — zo erg! Het werd een nog *veel* langer, veel banger verhaal.

De oude juffrouw uit het woonscheepje aan de overkant was weggebracht in een ziekenauto naar het ziekenhuis. 't Was heel erg met haar. Misschien was ze wel dood . . . en dat was de schuld van Japie!

Japie had met grote, glazige ogen zitten staren. Hij had er niets van begrepen. De oude juffrouw ziek . . . ? Dood misschien . . . ?

En dat was *zijn* schuld! ?

Dat kon toch niet?

En de foto dan . . . . ?

De politie-agent had verteld, dat hij langs de gracht wandelde, ginds aan de overkant, en dat er iemand naar hem toe gekomen was; nog geen half uurtje geleden was het gebeurd. 't Was de schoenmaker uit het straatje. Die had hem meegenomen naar het kleine woonschip van de oude juffrouw.

De schoenmaker was bang, dat er iets ergs gebeurd was op het

scheepje. Hij had verteld, dat hij een kopje koffie zou komen drinken bij de oude juffrouw. Dat had hij met haar afgesproken, toen hij een knoopje aan haar schoen had gezet.

Maar toen hij op de deur klopte, had niemand hem opengedaan en de gordijntjes waren nog dicht. Toen hadden ze samen, de politie-agent en hij, op de ruit getikt en aan de deur gerammeld; héél hard. Maar binnen in het scheepje bleef het stil; alleen hoorden ze heel zacht het miauwen van een poes.

De schoenmaker zei toen, dat de oude juffrouw *vast* binnen zijn moest, omdat ze nooit haar poes thuis liet als ze uitging. Toen had de agent opeens naar het dak van de roef moeten kijken. Naar de schoorsteen. . . . Daar stak iets wits uit. 't Was de punt van een oude krant. En meteen had hij begrepen wat er was gebeurd. Toen had hij met zijn elleboog het ruitje van de deur stukgestoten. Zo kon hij zijn hand naar binnen steken om de knip weg te schuiven.

Op de gracht stonden al een paar mensen stil. Wat gebeurde daar in die schuit?

Samen waren ze toen naar binnen gegaan. Hij eerst en de schoenmaker achter hem aan. Ze hadden de oude juffrouw gevonden. Ze lag in haar bed en het was net of ze sliep, maar ze was heel bleek en haar lippen waren wit. De poes zat te miauwen in de vensterbank.

Ze hadden het eerst van alles al de raampjes opgeduwd en de schoenmaker was meteen weer de gracht opgegaan, zo vlug zijn stijve benen het wilden. Hij had een dokter opgebeld, en een ziekenauto.

Dat was het bange verhaal van de politie-agent.

„Vergiftiging.”

„Kolendampvergiftiging!”

Iemand had een dikke prop van kranten in de kachelpijp gestopt, en hij had Japie gisteravond op het scheepje zien staan. . . .

En *daarom* moest Japie mee. . . . mee naar het politiebureau!

Nu zit Japie aan de tafel in de roef en het is net of de schipper op de foto leeft. . . .

Vader komt weer binnen. Hij heeft de agent van het schip afgeholpen en hij heeft nog even met hem staan praten op het achterdek.

Hij kijkt donker voor zich uit en hij zegt niets. Moeder zet de

vuile koffiekopjes weer op het theeblad. Dat tinkelt zacht door de stille roef.

Japie begrijpt nog steeds niet duidelijk wat er is gebeurd. Er glijdt een stille traan langs zijn mondhoek! Hij likt hem weg met de punt van zijn tong. Dat smaakt zout.

Oh, maar één ding begrijpt hij nu wel. Hij hoeft niet mee met die strenge politie-agent. Japie huivert ineens als hij daaraan denkt: mee met een politie-agent. . . . helemaal alleen naar het politie-bureau. *Vreselijk. . . .!*

Die politie-agent had gedacht, dat *Japie* die prop van kranten in

de kachelpijp gestopt had, omdat hij hem op het schip had zien staan.

Oh, maar nee . . . nee. Japie zou dat *nooit* gedaan hebben. Nee, Japie weet wel hoe vreselijk *gevaarlijk* dat is. Dat heeft hij, de kleine schipper, wel van zijn vader geleerd. Zijn vader kijkt altijd voor het slapen gaan of de kachelpijp niet verstopt is. Want als in de donker, als iedereen slaapt, die heel gevaarlijke, die onzichtbare, heel vergiftige damp opkringelt door de kiertjes van de kachel, zonder dat iemand het merkt . . . !

Japie moet er niet aan denken. Dan komt die vergiftige kolen-damp in je neus en in je mond en heel diep in je longen en je wordt er niet eens wakker van. Je slaapt maar door en je wordt *nooit meer* wakker . . . dan ben je *dood*.

En nu . . . ?

Nu ligt die oude juffrouw in het ziekenhuis en ze slaapt, — héél diep en héél vast. Ze is bewusteloos. Zou ze weer wakker worden? Misschien wel . . .

Misschien niet . . .

Dan slaapt ze voor altijd, dan is ze dood.

Wat moet hij dan met die foto beginnen? Oh, waarom is hij ook zo dom geweest? Waarom heeft hij zich zo bang laten maken door zijn grote vrienden? Waarom heeft hij niet alleen maar naar zijn moeder geluisterd?

„Heksen bestaan niet en toveren kan niet.”

Nu kan hij die foto *nooit* meer teruggeven misschien.

Nu is het te laat misschien.

Hij begrijpt nu wel, dat de grote jongens, die hij gisteravond heeft zien weglopen, die prop in de schoorsteenpijp hebben geduwd. Ja, dat moet wel. Dáárom zaten ze natuurlijk op hun hurken op het dak.

Maar hij begreep nu ook, waarom die jongens zo vlug weggesloten waren. Dat was niet geweest omdat *hij* er aankwam. Nee, ze hadden zeker de *politie-agent* gemerkt.

Hij had dat alles nu aan de politie-agent verteld, maar wie die jongens waren geweest, had hij niet kunnen zeggen. Toen moest hij ook vertellen, waarom *hij* gisteravond op het scheepje stond.

Zijn vader had ook geluisterd met zijn lippen stijf op elkaar; en zijn moeder en zijn zusje. Och, waarom had hij ook niet meteen die foto aan zijn vader en moeder laten zien? Waarom had hij toen ook niet dadelijk alles verteld?

Nu was het veel. . . . *veel* erger.

De politie-agent wilde de foto zien, om te kijken of het verhaal wel waar was. Japie was hem vlug gaan halen. Hij lag weer veilig achter het losse plankje onder zijn bed.

En nu, ... nu is die politie-agent weer weg. Maar voor Japie, op de tafel, ligt de foto en het is net, of de schipper op de foto leeft.

XI. DE STEM; – DIE WAS ECHT

't Is avond geworden.

In een kamer van het ziekenhuis ligt de oude vrouw in een hoog, wit bed. Naast haar, op het kastje, brandt een zwak licht en het is heel stil in de kamer. Soms is er even een vaag geluid, dat is het zachte kreunen diep in haar oude, moede borst, als ze zo heel moeilijk ademen kan.

Ze slaapt.

Maar ach, dat weet ze zelf niet.

Ze heeft het druk. Ze moet de vis nog bakken, die ze op de markt heeft gekocht.

Kijk nu! Vreemd is dat! Hoe kan dat nou?

In het hoekje van de roef staat haar zwarte boodschappentas en de poes zit in de stoel. De poes kijkt er naar. In de tas ligt een klein jongetje te slapen. Hij is pas één jaartje oud. Het is *haar* jongen, *haar* Henkie.

Heel vroeger was hij zo klein. De tas is net een wieg.

Is haar jongen dan *niet* groot? Is hij dan *niet* weggegaan naar het vreemde land, ver over de wijde zee. . . . ?

Oh, nee. . . . nee! Kijk maar. Hij is nog klein. Hij is nog heel dicht bij haar en zij kan voor hem zorgen. Ze doet heel zachtjes, heel voorzichtig. Hij slaapt zo lekker.

Maar kijk, nu is hij toch wakker geworden. Hij probeert zijn hoofd een beetje op te tillen en hij kijkt met zijn grote, blauwe

ogen over het randje van de tas, tussen de hengsels door. Net als die poes altijd doet. En zo vreemd! Dat ronde hengel is net een rond portretlijstje! Het staat op de schoorsteen en het gezicht van Henkie is niet echt. 't Is een foto. Maar hoe kan dat nu? Is ze de foto dan niet verloren? Is het lijstje op de schoorsteen dan *niet* leeg?

Och, ze begrijpt er niets meer van en het is zo warm in de roef, zo benauwd. Ze kan bijna geen adem meer halen en de petroleumlamp gaat opeens heel laag branden. 't Wordt donker, heel diep donker om haar heen.

De deur van de ziekenkamer gaat zachtjes open en de zuster kijkt om de hoek naar binnen.

Ze luistert of ze uit het schemerwitte bed het zachte ademen hoort, en dan stapt ze de kamer in en ze wenkt. Achter haar komt de dokter.

Ze gaan naar de zieke toe. De dokter neemt de bleke, gerimpelde hand, die slap op het witte laken ligt. Die hand is als een verdord boomblad, dat ligt in de sneeuw.

De dokter voelt de pols en hij kijkt naar de gesloten ogen. Dan brengt hij zijn oor dicht bij de oude gerimpelde mond.

Hij luistert. . . . En als hij weer rechtop staat en de vragende ogen van de zuster ziet, haalt hij even, bijna onmerkbaar, zijn schouders op, als wil hij zeggen:

„Misschien wordt zij beter. Misschien *niet*. . . .”

Dan gaan de dokter en de zuster weer weg. Maar als de zuster de deur sluit, kijkt ze nog even achterom en ze schudt in medelij haar hoofd.

Het is weer stil en duister in de kamer. Het kleine nachtlucht op het kastje naast het bed pinkelt zacht.

Maar achter de gesloten ogen van de oude vrouw is het niet

duister meer. De diepe donkerte trekt langzaam weg en het wordt licht, . . . zo licht!

't Is alsof zij, vanuit het duister, een brede stadspoort uitgaat. Daar buiten staat de gouden zon hoog aan een koperen hemel en het witte zand van de weg kaatst de blinkende stralen terug. Haar ogen zijn van tranen vol en in de tranen glinsteren duizend gouden pijlen.

In haar hart is een groot verdriet. Moeizaam gaat zij voort over de stoffige weg. Voor haar lopen mannen en zij dragen een baar. Zij dragen een dode naar zijn graf. De oude moeder weet wel wie die dode is, want het staat in de bijbel. Die dode is haar zoon.

Tranen vloeien over haar gerimpelde wangen en door die tranen kan zij niet meer zien. Maar hoor, — een stem. — Er spreekt iemand tot haar.

Er vaart opeens een huivering van eerbied door haar moede lichaam.

„Ween niet!” zegt een stem en ze ziet opeens wie tegen haar spreekt.

Het is de stem van Jezus.

De oude vrouw is wakker geworden. Ze slaat de ogen op en ze kijkt verwaasd om zich heen.

Haar ogen zoeken langs het plafond en glijden langs het nachtluchtje naast haar bed. Ze begrijpt er niets van. Droomt zij nu? Is ze wel echt wakker? Maar waar is zij dan? Dit is de roef van haar eigen sloopje niet. Dit is ook haar eigen bed niet. Ze ligt in een *vreemde* kamer, in een *vreemd* bed. En waar is haar poes? De witte weg en de gouden zon zijn verdwenen en haar grote brandende verdriet ook.

Jezus heeft tegen haar gesproken. Maar die stem is *niet* verdwenen. 't Is, of ze die stem nog hoort naklinken. Heel zacht en heel duidelijk.

Een grote, een eerbiedige dankbaarheid gloeit op in haar hart.

Heeft zij gedroomd? Ja, misschien wel. Maar *een* ding is geen droom geweest. Dat is de stem die tot haar sprak: „Ween niet.”

De stem van Jezus.

Die was *echt*.

De deur van de kamer gaat open en er komt een zuster naar haar toe. Wat vreemd. Waar komt die zuster nu vandaan? Waar is ze toch? Ze wil al vragen. . . .

Maar ze is zo moe opeens. Ze doet haar lippen van elkaar, maar er komen geen woorden over haar tong.

Heeft de zuster de vraag in de ogen gelezen?

De zuster legt haar koele hand op het warme voorhoofd en dan vertelt ze met vriendelijke, eenvoudige woorden wat er is gebeurd.

De oude vrouw luistert stil.

Als de zuster alles verteld heeft, zegt ze nog: „Ga nu maar weer rustig slapen. Het ergste is voorbij en over een paar dagen mag u weer naar huis.”

De zuster ziet wel de stille glans en de vage glimlach in de oude ogen en ze denkt, dat de oude vrouw zelf ook blij is, dat ze weer beter worden gaat.

Dat komt omdat de zuster die heilige stem, diep in het hart van de oude moeder, niet hoort.

Dat kan ook niet.

De oude vrouw ligt stil te staren. De zuster heeft haar weer alleen gelaten; alleen met haar gedachten.

Ze is aan de dood ontsnapt. Dat begrijpt ze nu wel. Als ze nu *niet* wakker was geworden? Als ze nu eens in haar slaap stil was gestorven? Dan was ze nu bij Jezus geweest. Dan waren nu alle aardse zorgen, dan was alle verdriet voorbij. Ze had gevoeld hoe de Here Jezus haar had aangezien, en ze had Zijn stem gehoord.

De Here Jezus was op aarde gekomen en Hij had geleden aan

het kruis om de zonde van de mensen weg te nemen. Ook haar zonden. . . .

Er komt een moeilijke gedachte in haar hoofd en ze weet niet, of het een goede of een verkeerde gedachte is.

Ze had zo graag, zo heel graag, altijd bij haar Heiland willen blijven. Maar als God haar nu nog het leven schenkt, dan moet zij dankbaar zijn en dat. . . . dat is zo moeilijk.

Nu zij weer beter worden gaat, is het voor haar zo moeilijk om daar blij om te zijn. Haar leven is zo vol van verdriet en zij is al zo oud en zo moe. Haar hart verlangt naar de eeuwige rust. . . .

Maar dan moet zij aan haar zoon denken. Als. . . . als haar jongen, haar Hendrik, nu tòch nog eens terugkwam. . . . en als zij er dan niet meer zijn zou. Ze schrikt van die gedachte. Vreselijk zou 't zijn.

Nee, ze wil toch blijven leven. Zij wil toch blijven wachten. En uit haar hart stijgt een stil gebed.

De oude vrouw ligt stil te staren. Soms vallen haar moede oogleden dicht.

Ze denkt. . . .

Hoe is dat heel erge toch gekomen? Waarom hebben die kwajongens haar dit toch aangedaan? Och, ze begrijpt best, wat er is gebeurd. Die domme, onnadenkende bengels hebben haar natuurlijk niet *echt* kwaad willen doen. Ze hebben haar op hun ruwe manier willen plagen. Ze hebben die prop in de schoorsteen geduwd om de kachel te laten roken. Maar dat dat heel gevaarlijk was, daar hebben ze niet aan gedacht. Dat hebben ze vast niet geweten.

Ach, ze had altijd wel erg veel last van die wilde, uitgelaten straatjongens. Het waren soms net domme, jonge honden. Die moesten *ook* heel hard hollen en vliegen kunnen, en blaffen en spelen en vechten.

In haar hart kon ze toch nooit echt boos op die jongens blijven.

En dit, dit heel erge? Ja, dit kon ze hen ook wel vergeven.

Och, ze was zo moe en haar hoofd was zo zwaar. Haar ogen vielen weer langzaam dicht. Och, en wat vreemd, wat moeilijk was alles nu opeens geworden.

Wie moest er nu op haar scheepje passen en wie moet er nu voor haar arme poes zorgen . . . ?

Haar poes . . . !

Als haar poes nu ook eens ziek was geworden van de kolendamp en als haar poes nu eens . . . ?

Ze moest er niet aan denken.

Nee, nee, dat *kon* niet. Dat zou zo erg zijn. Hij zou wel door het kleine raampje in het keukentje zijn gekropen. Dat raampje stond altijd op een kier. Daar kon hij altijd vrij in en uit.

Droomt ze nu weer of is het werkelijkheid? Nu ligt ze opeens weer in haar *eigen* bed, op haar *eigen* scheepje, en haar jongen, haar Hendrik, is naar het Kerstfeest van de schippersschool geweest en nu hoort ze hem thuiskomen. De deur gaat open en hij komt naar haar bed. Hij heeft iets in zijn hand. Een witte kaart. Hij heeft zeker een tekst gekregen op het Kerstfeest, om aan de muur te hangen. Hij wil de tekst aan haar laten zien. Maar waarom loopt hij zo langzaam? Waarom komt hij niet dichterbij?

Haar ogen gaan langzaam open. Oh, kijk, nu heeft ze toch gedroomd. Ze ligt in het bed van het ziekenhuis en aan het voeteneind staat een jongen; maar het is *haar* jongen *niet*.

Nee, 't is een vreemde jongen, maar het is toch een schipperskind. Dat ziet ze aan zijn trui.

Hij doet zo verlegen; zo bang.

Hij heeft iets in zijn hand. Een witte kaart. Zou dat een tekst zijn? Zou die jongen die kaart aan haar willen laten zien? Wat vreemd. Wat wil die jongen?

Dan, — opeens, ziet ze wat het is. Die witte kaart, dat is *geen* tekst van het Kerstfeest. Dat is . . . dat is . . . de foto, *de foto!*

XII. JE MOET HET ZELF MAAR GOEDMAKEN

Japie staat bij het bed van de oude vrouw, in het ziekenhuis. Hij staat stijf stil. Zijn armen en zijn benen willen haast niet meer bewegen. Hij weet zelf niet of het komt van bangheid, of van verlegenheid, of van schaamte. Of komt het van allemaal tegelijk?

Zijn vingers frommelen aan de foto. Het hoofd van de oude juffrouw, dat op het witte kussen ligt, beweegt en haar ogen gaan langzaam open.

Ze ziet hem staan . . . .

Ze kijkt naar de foto . . . .

Oh, het liefst zou hij zich omdraaien en wegvliegen . . . . terug naar de gang, naar zijn vader!

Maar dat kan niet.

Nu hij hier is, moet hij blijven *ook*.

Nu moet hij de foto teruggeven.

Oh, wat heeft hij hier tegen opgezien. Maar het moest. 't Moest *toch!*

Vanmiddag is zijn vader naar de schoenmaker gegaan en Japie was stil in zijn vooronder gekropen. Hij had de lege blaadjes in zijn schriften proberen te tellen, maar was telkens in de war gekomen. Hij had steeds maar aan dat heel erge moeten denken. Toen was hij maar gaan lezen in het boekje van de Zondagschool, maar tussen de woorden door had hij steeds de zwarte kat

in de boodschappentas gezien en de foto, die op de donkere straat viel.

Waarom had hij de foto ook opgeraapt? Waarom had hij hem niet op de straat laten liggen en is hij niet weggelopen?

Toen, — opeens, had hij zijn vader weer terug horen komen. Oh, hij had zo graag willen weten, of de schoenmaker kon vertellen, hoe het met de oude vrouw ging. Zou ze nog slapen? Zou ze beter worden? . . . . Of zou ze . . . . ?

Het liefst was Japie toen vlug het vooronder uitgekropen om het aan zijn vader te vragen. Maar hij had het niet gedurfd. Zijn vader had nog helemaal niet tegen hem gesproken. Dat was zo erg. Dat was zo bang. Japie had het wel gevoeld. Zijn vader vond hem een kleine, flauwe jongen; helemaal niet flink. Dat was eigenlijk nog veel erger dan dat zijn vader boos op hem was geworden en hem een draai om zijn oren had gegeven.

Japie luisterde; het boek was van zijn knie gevallen.

De voetstappen van vader waren niet naar het deurtje van de roef gegaan. Ze kwamen door het gangboord naar voren en toen had vader de klep van het vooronder opgetild en hij was bij Japie op het bed komen zitten.

„Japie, luister,” had hij gezegd; en zijn stem was streng geweest. Streng, maar *niet* boos.

„Japie, luister.”

Toen had zijn vader hem alles verteld, wat de schoenmaker wist. Van de straatjongens, die de oude vrouw naschreeuwden en plaagden.

Was zijn jongen nu ook zo'n straatschreeuwer geworden? En was hij nu ook al bang voor toverheksen, net als die grote domkoppen?

Japie had alleen maar „nee” geschud en hij had een kleur als vuur gekregen.

Toen had zijn vader verteld van de schipper die op de foto stond en van het grote verdriet van de oude vrouw, en hij had gezegd:

„Japie, toverheksen bestaan niet en dat wist jij best, maar je hebt toch geluisterd naar die bangmakerij. En daardoor is die oude juffrouw haar foto kwijt. Jij hebt haar héél *verdrietig* gemaakt, nu moet je haar weer *blij* maken ook. . . . Je moet het zelf weer goedmaken. Dat is eerlijk!”

En daarom staat Japie nu bij het bed van de oude juffrouw. De schoenmaker zou het aan vader komen vertellen, wanneer de oude vrouw weer wakker geworden was. Dat had vader met de schoenmaker afgesproken. En dat is gebeurd.

Toen hij kwam, is Japie, samen met zijn vader, naar het ziekenhuis gegaan; de foto moest mee.

Oh, Japie had er zo tegen opgezien, maar hij had het niet durven zeggen. In zijn hart was hij zo bang; zo verlegen. Zijn vader was meegegaan. *Gelukkig!* *Alleen* zou hij het helemaal niet hebben gedurfd. Zijn vader had aan de zuster verteld waarom zij kwamen, maar bij de deur van de ziekenkamer was hij blijven staan.

„Ga nou maar *alleen* naar binnen. Ik wacht op je. Hier op de gang. Dat beloof ik.”

En nu. . . . ?

Nu is daar vlak vóór Japie dat oude, gerimpelde gezicht. Het grijze haar steekt grauw af bij het witte kussen.

Hij had van de toverheks eigenlijk nog nooit meer gezien, dan enkel een stuk van haar zwarte mantel en de benen met de zwarte kousen en de scheve schoenen. Dat is nu allemaal weg. Nu ziet hij alleen maar haar *gezicht*.

Ze kijkt naar wat hij daar heeft en ze herkent de foto dadelijk. Haar hand grijpt.

Ja, nu moet Japie de foto geven. Zijn benen en zijn armen willen haast niet bewegen, maar het moet. En opeens doet hij twee stappen dichterbij en hij steekt de foto vooruit.

De oude vrouw pakt hem aan en ze kijkt van de foto naar Japie en dan weer terug van Japie naar de foto.

Haar ogen stralen van blijde verrassing.

Japie vindt haar zo griezelig. Ze is zo oud en haar vel is zo gerimpeld. Er groeien zachte haartjes op haar kin. Op de zijkant van haar neus zit een wrat en ze heeft maar een paar scheve tanden in haar mond.

Ze kijkt zo verbaasd en ze zegt: „Die foto is van mij . . . maar . . . maar . . .”

Nu gaat het komen. Nu gaat ze vragen hoe Japie aan *haar* foto komt. Nu moet hij vertellen!

Oh, was hij maar weer op de gang, bij zijn vader! Maar nee, weglopen kan niet. En opeens stoot hij er uit:

„Ik. . . ik zag hem uit de tas vallen. . . . op de straat. . . . bij de deur van de schoenmaker.”

De oude vrouw kijkt verbaasd. Maar Japie gaat verder.

„Ik heb hem meegenomen. Ik dacht. . . Ik was. . . zo bang. . .”

De oude vrouw begrijpt het al. Ze kijkt Japie aan en ze zegt:

„Je was bang, hè. . . .? Je vond het gevaarlijk om hem terug te geven? Je dacht, dat ik een toverheks was.”

Japie krijgt nog veel meer kleur. Oh, hij schaamt zich zo. Hij durft niets te zeggen en hij knikt alleen maar zachtjes: „Ja.”

Hij wil naar de grond kijken, of naar het lichtje naast het bed, of ergens anders naar. Hij durft de oude vrouw haast niet aanzien meer. Maar zijn blik wordt toch naar haar toegetrokken.

Er bewegen allemaal kleine rimpeltjes om haar ogen en ze zegt:

„Je was een domme jongen. Ik kan helemaal niet toveren; ik ben maar heel gewoon, net als alle andere mensen. Maar ik weet iemand die *wel* toveren kan.”

Japie kijkt vreemd op. Dat kan toch niet. Toveren bestaat niet.

En dan wijst de oude vrouw naar Japie met haar kromme vinger en ze zegt:

„*Jij*. . . . *jij* bent een tovenaar! De foto was weg en nu heb *jij*

hem weer teruggetoverd. Ik was er zo verdrietig om en nu heb jij me weer blij getoverd.”

Japie schrikt.

Hij weet niet hoe hij kijken moet en hij lacht maar een beetje; met een stijve mond. Hij is eigenlijk zo opgelucht. De oude vrouw is niet eens boos op hem. En als hij naar haar vriendelijke ogen

kijkt, dan vindt hij haar helemaal niet griezelig meer.

Hoe heeft hij toch die flauwe verhalen van zijn grote vrienden kunnen geloven? Hoe heeft hij zo dom kunnen zijn?

Maar hij zal het ze morgen meteen gaan vertellen. . . . Ja, dat zal hij; dat is eerlijk.

De oude vrouw vraagt, hoe Japie heet en waar hij woont; en steeds moet ze maar naar de schipper op de foto kijken. Japie weet nu wie die schipper is. Soms strijkt ze met haar gerimpelde hand

over haar ogen en over haar voorhoofd. 't Is, als wil ze haar ogen open wrijven. Ze is nog zo moe en zo duizelig.

Nu moet hij vertellen hoe alles is gebeurd. Dat hij de foto wilde terugbrengen op het scheepje. Van de jongens die hard weg liepen en van de politie-agent vertelt hij; en dat zijn vrienden hadden gezegd, dat de poes een oude kerel was.

„Oh, ja, *de poes!*”

De oude vrouw heeft opeens een mooi plan. Haar poes is nu helemaal alleen op het scheepje en zij moet nog wel een paar dagen hier in het ziekenhuis blijven voor ze helemaal beter is, heeft de zuster gezegd. Maar ze weet wat. Ze vraagt of Japie de poes mee naar *zijn* schip wil nemen; als zijn moeder het goedvindt. Dan kan Japie zolang op hem passen en hem eten geven. Japie moet maar roepen voor het raampje van de keuken. Dan komt de poes er wel uit.

„Wil je dat wel?”

Japie knikt; wel drie keer.

Hij is blij, dat hij nu ook helpen mag.

Als hij weg wil gaan, — terug naar zijn vader, om alles te vertellen, — steekt de oude vrouw haar kromme, magere hand uit en Japie is helemaal niet bang om die hand te pakken.

„Dag, juffrouw.”

Maar de oude vrouw zegt nog niet: „Dag, Japie.”

Nee, ze zegt iets heel anders. Ze houdt haar ogen dicht; zo moe en zo ziek is ze nog. Maar ze wil het toch zeggen. Japie luistert stil.

„Je vader heeft je hierheen gestuurd, nietwaar?”

Japie knikt. Waarom vraagt ze dat nu opeens? En dan zegt de oude vrouw:

„Weet je wel, dat dat eigenlijk niet waar is. Weet je wie gemaakt heeft dat jij hier bij mij kwam? Dat heeft de Here in de hemel gedaan.”

Japie begrijpt, wat de oude vrouw bedoelt en hij knikt zacht, zonder op te zien. Ze zegt:

„God in de hemel ziet alle dingen. En er gebeurt niets zonder dat Hij het wil. Hij wil ook mij weer beter laten worden. Hij kijkt diep in ons hart. Ook in jouw hart, Japie.” Haar stem klinkt hoe langer hoe zachter, hoe langer hoe zwakker. En tussen elk woord wacht ze even. 't Is dan of ze krachten zoekt om verder te gaan. „Hij heeft wel gezien, dat jij bang was en dat je stilletjes die foto verstopte. Dat was zonde. Maar als wij er Hem om vragen, wil Hij onze zonde vergeven en nu heeft Hij gezorgd, dat jij het van die foto zelf weer goed kon maken ook. Daar moet je Hem voor danken.”

Japie begrijpt het wel. Hij knikt zacht en hij vindt het helemaal niet erg, dat ze zijn hand zo lang vasthoudt.

Die oude vrouw is al zo *heel erg* oud, maar ze is *toch* een kind van God. En Japie zelf. . . .? Hij wil ook een kind van God zijn. . . . *voor altijd*.

XIII. „DAT IS TOVEREN”

't **W**as tegen het eind van de middag. De zon was achter de huizen gezakt en het begon al een beetje donker te worden.

Japie liep langs de waterkant. Hij droeg de zwarte kat voor zijn buik. Japie liep er een beetje schuin van, zo dik en zo zwaar was die poes.

Het was de tweede keer al vandaag, dat hij de poes ging halen; en hij begreep nu helemaal niet meer, dat hij zo bang voor hem was geweest. 't Was maar een heel gewone kat. 't Was helemaal geen betoverde, oude kerel.

Die morgen, heel vroeg al, toen de winterzon door de blauwe nevel scheen en de dikke druppels aan de zwarte takken van de bomen glinsterden als fijne diamanten, toen was Japie ook al langs de gracht gegaan om de poes te halen. Zijn moeder had het goed gevonden; ze had hem nog een paar velletjes van de worst meegegeven om hem door het raampje te lokken.

Er was een plankje voor de kapotte ruit van de deur getimmerd. Zou de schoenmaker dat hebben gedaan?

De poes had de hele dag thuis in de roef gezeten. Het kleine Knolletje had gekraaid van pret en hij had hem steeds moeten aaien. Maar opeens, toen Geesje een stofdoek moest uitslaan, was de poes door het deurtje weggeglip en teruggehoud naar zijn eigen schip en naar het fornuis van zijn eigen vrouw.

En nu was Japie hem voor de tweede keer gaan halen.

Dat moest. Hij had de oude juffrouw beloofd goed op hem te passen.

Die middag, toen hij een boodschap deed, had hij Geert gezien. Geert was meteen naar hem toe gekomen en hij had geheimzinnig om zich heen gekeken en hij had vlug gefluisterd:

„Jô, ik weet al, wie de schuld is, als dat ouwe mens was doodgegaan. Ik weet wie die prop in de schoorsteen heeft gestopt.”

En Geert vertelde, dat hij voor zijn vader de bakfiets naar de fietsenmaker had moeten brengen en dat hij, toen hij moest wachten, stemmen had gehoord. Ze kwamen uit een rommelhok, naast de werkplaats. Het waren de stemmen van Nelis en van de andere jongens. Ze hadden het over de oude vrouw. Ze zeiden, dat niemand had gezien, wie die prop in de pijp had geduwd. En ze hadden een beetje ruzie ook. Ze zeiden, dat ze alleen maar de kachel hadden willen laten roken; enkel voor de grap.

En dat ze allemaal hun mond dicht moesten houden en niks zeggen. Ja, want dat stomme joggie van de schipper, *die* had lekker de schuld gekregen.

Japie had wel gedacht, dat het Nelis van de fietsenmaker en de andere jongens waren geweest, die hij die bange avond in de donker had zien wegvluchten; maar dat ze hem nu de schuld lieten houden, dat was gemeen, dat was vals.

Och, eigenlijk kon het hem niks schelen ook. Geert zei: „Ik zou het vast aan de politie vertellen, als ik jou was.” Japie had zijn schouders opgehaald. De oude vrouw wist nu wel, dat Japie het niet had gedaan en de politie en zijn vader en zijn moeder wisten het ook. Maar Japie was toch even geschrokken en hij had zijn grote vriend van opzij aangekeken. Zou Geert eerst gedacht hebben dat hij het wel gedaan had? Hij was die Zaterdagavond zo opeens hard weggehoid van onder de viskar op de markt en toen niet meer teruggekomen.

Ja, misschien hadden Kees en Gijs dat ook wel gedacht. Maar hij had het niet durven vragen. Hij had verteld van de foto en van

het ziekenhuis, en dat de oude vrouw helemaal geen toverheks was, en dat zij allemaal flauwe knullen waren geweest, en dat *hij* nu op de poes moest passen, en dat het helemaal geen oude kerel was.

Geert had een beetje griezelig gekeken, maar hij had niets gezegd.

Nu liep Japie op de gracht met de zwarte poes voor zijn buik en het werd al donker.

Opeens zag hij iemand aankomen.

Japie wist wel, dat hij helemaal niet bang hoefde te zijn, maar hij schrok toch. Hij kreeg toch een beetje een kleur.

't Was de politie-agent.

Hij liep met langzame stappen en hij hield zijn handen op zijn rug.

Toen zag hij *Japie* en hij zag de *poes*.

„Halt!”

Japie stond stil.

„Van wie is die poes?”

„Van . . . van de oude juffrouw, meneer . . . agent.”

„En waar ga je met die poes naar toe?”

„Naar huis, naar m'n moeder, agent.”

„Waarom?”

„Ik moet van de oude juffrouw op hem passen . . . .”

„Wanneer heeft de oude juffrouw dat gezegd?”

„Gisteren, meneer, . . . in het ziekenhuis.”

De politie-agent dacht na. Hij krabde zich eens onder zijn pet. Wat een raar verhaal is dat. Maar opeens ging hij het een beetje begrijpen en hij vroeg:

„Heb je de foto naar het ziekenhuis gebracht?”

„Ja, meneer.”

De politie-agent lachte een beetje, maar Japie zag het niet. De dikke poes was zo zwaar en hij kronkelde zo. Hij gleed bijna op de straat.

De politie-agent zei:

„Jij dacht zeker, net als de andere jongens, dat die oude juffrouw een toverheks was?”

Japie schrok van die rare vraag opeens.

„J.... ja.... nee, meneer!”

En zo vreemd.... Toen zei de politie-agent: „Ik dacht eerst, dat

het maar een heel gewone oude juffrouw was, maar nu zie ik dat ze *toch* kan toveren. Ja, want al de jongens hebben haar altijd alleen maar *verdriet* gedaan. *Jij* ook. En nu ga jij haar opeens *helpen*. Dat is toveren.”

De politie-agent liep weer verder de gracht langs. Zijn handen hield hij op zijn rug en hij lachte een beetje.

Maar dat kon Japie niet zien. De dikke poes was zo zwaar en hij kronkelde zo. Hij gleed bijna op de straat.

XIV. DWARS DOOR VREEMDE LANDEN HEEN

Het was een paar dagen later.

Ze zaten in een auto, met z'n vieren, en die auto kon echt rijden. Hij reed op de gracht. Ze zaten op echte banken, lekker zacht. Die auto was de bakfiets van Geert z'n vader en die banken waren een stapel lege kolenzakken. Het ging zo fijn. Die zakken moesten weggebracht worden. De gracht langs, de hoek om en nog drie andere straten door.

Geert was de chauffeur. Hij zat op het zadel. Hij moest sturen. Hij hield zijn benen opgetrokken op de bak. Achter hem, op een paar opgevouwen zakken op het spatbord, zat dikke Gijs. Hij hield zijn armen om Geert z'n buik. Zo kon hij met z'n voeten net bij de trappers komen. Hij moest fietsen. En met zijn tong tussen zijn tanden deed hij het geluid van de motor na.

Voorop, op de bak, zaten Kees en Japie. Kees had met zijn handen een toeter voor zijn mond gemaakt. Hij tetterde hard. Dat klonk zo ver. En Japie, — op zijn zachte bank van zakken, — zijn ogen glommen van stille pret.

Geert stuurde om een bakkerskar heen en hij draaide langs een paar fietsers. Een grote hond zag die rare auto komen. Hij sprong er naar toe en hij blafte wild.

Gijs trok gauw zijn dikke benen in de hoogte. Maar de hond was de auto alweer vergeten. Hij rook wat. Hij zag wat. Daar was een winkeltje op de gracht en dat rook zo lekker. . . . naar vis.

Gijs trapte weer door en Geert keek nog even achterom en hij

snauwde tegen Gijs: „Hé, jô, kijk een beetje opzij als je een motor nadoet. Je spuugt!”

Toen draaiden ze het zijstraatje in. Het ging zo fijn, zo hard. Geert schreeuwde: „Nu rijden we door de bergen en er zitten allemaal kronkels in de weg,” en wild trok hij aan het stuur; naar links en naar rechts. En de bakfiets zwaaide door de straat; naar rechts en naar links. Dat kon best. 't Was een stille straat. Auto's kwamen hier bijna niet.

Maar kijk nou!

Opeens stak er een oude man de straat over. Geert maakte een reuze bocht en de oude man maakte een reuze sprong.

Nog *net* geen ongeluk!

De oude man keek over het randje van zijn bril en hij wilde al mopperen . . . . Toen zag hij opeens wie er op de bakfiets zat . . . .

Japie.

En Japie zag opeens wie die oude man was.

De schoenmaker.

De bakfiets bonkte met zijn ene wiel tegen de stoep en stond stil. De schoenmaker kwam naar Japie toe; tegen Geert mopperde hij niet eens.

„Joggie,” zei hij, „ik ben naar het ziekenhuis geweest. De oude juffrouw is weer helemaal beter en vanavond komt ze thuis. Dan hoef je niet meer voor de poes te zorgen.”

Japie kreeg een kleur. Hij wist niet zo gauw, wat hij zeggen moest. Zou de oude juffrouw aan de schoenmaker verteld hebben, dat hij op de poes paste? Ja, vast! Japie was trots. Hij dacht opeens aan iets. Hij zou aan zijn moeder iets heel lekkers vragen voor de poes; omdat het de laatste keer was.

De schoenmaker liep door, maar hij zei nog tegen Geert: „Jij daar! Pas maar op dat je niet al de huizen tegelijk omverrijdt met die kinderwagen!”

De schoenmaker was al aan de overkant van de straat zijn

winkeltje binnengegaan, maar de bakfiets stond nog schuin tegen de stoep en alle jongens praatten tegelijk.

„Kinderwagen?” schreeuwde Geert.

„Ja,” lachte Gijs, „Japie en Kees zijn de kinderen en ze zitten boven op de dekens.”

„Oh, ja, joggie?”

Kees vond het niets leuk.

„Dan is Geert de vader en jij bent de moeder,” snauwde hij.

„Nee, stil nou!” schreeuwde Geert. „’t Is een auto, dat is veel echter.”

Japie luisterde maar half. Hij dacht aan de oude juffrouw, en de poes, en aan Nelis van de fietsenmaker, en de andere jongens.

„Waar zou *Nelis* nou zitten?” vroeg hij opeens.

Zijn vrienden waren de kinderwagen alweer vergeten.

„In de *gevangenis* natuurlijk!” zei Geert. Ze hadden het er samen

al meer over gehad. De politie wist nu toch wie de *echte* straatjongens waren geweest.

Geert en Kees en Gijs hadden het niet verteld en Japie ook niet. Maar de politie was er toch achtergekomen. De politie wist toch altijd alles, en gisteravond was de strenge agent bij de fietsenmaker geweest en bij de andere jongens ook. Nelis moest mee naar het bureau. De tante van Gijs had het zelf gezien.

De *gevangenis*? Japie rilde een beetje, toen hij dat griezelige woord hoorde.

Kees zei: „Welnee, jô, niet in de gevangenis. Ze zitten in een hok op het politiebureau. Vast en zeker.”

„Ja,” riep Gijs, „en de vader van Nelis moet natuurlijk alles betalen. De ziekenauto en het ziekenhuis. Nou, en dat is heel duur. En z'n vader slaat hem vast met al de kapotte fietsen om z'n oren.”

„Natuurlijk!” zei Geert. „Het kapotte ruitje in de deur van het woonscheepje moet hij dan ook betalen. Dat is eerlijk!”

Kees sprong op de straat en hij duwde de bakfiets weer recht. „Vooruit, daar gaat-ie weer!”

Ze zetten hun spel weer voort. Het werd een *prachtig* spel. Ze moesten een verre reis maken. Dwars door vreemde landen heen; over bergen en langs de zee. Ja, want ze waren wereldreizigers.... heel rijke.

Maar hoe zouden die jongens kunnen weten, dat daar ergens op de wijde wereld een *echte* auto reed over een *echte*, lange weg?

Hoe zouden ze kunnen weten, dat daar achter het stuur een deftige meneer zat, die vooruit keek, altijd maar in verlangen vooruit keek, over het vogeltje van glimmend nikkel heen op de motorkap, dat zijn stijve vleugels recht hield en zijn scherpe snavel vooruit?

En hoe zou die deftige meneer ooit kunnen denken, dat in dezelfde stad, waarheen hij reed, vier vrolijke jongens auto-den in een oude bakfiets?

XV. DE DEFTIGE MENEER

't **I**s nog vroeg in de avond. Japie loopt langs de donkere gracht. In zijn ene hand draagt hij een schoteltje en in zijn andere hand een kom. Op het schoteltje liggen viskoppen en lekkere stukjes brood en in de kom wiegelt melk.

Hij gaat naar het scheepje van de oude juffrouw toe. Hij gaat de poes voeren. Zijn moeder had vanavond geen lekkere hapjes meer over, maar nu is hij *toch* wat meester geworden. Die viskoppen heeft de vader van Gijs hem gegeven.

De poes wilde niet op een vreemd schip blijven. Hij was telkens weer weggelopen. Hij wilde alleen maar in zijn eigen scheepje wachten tot de oude vrouw terugkwam en hij wilde alleen maar slapen in zijn eigen stoel bij zijn eigen fornuis.

En nu brengt Japie iedere morgen en iedere avond een beetje eten en een schoteltje melk naar de overkant. Op het achterdek van het woonschip staat een kistje op z'n kant en in dat kistje staan twee bakjes. Japie doet dan het eten in het ene bakje en de melk in het andere.

Maar nu, — nu is het vanavond voor de laatste keer. Straks komt de oude vrouw terug uit het ziekenhuis. Dan hoeft Japie niet meer op de poes te passen. Eigenlijk vindt hij dat wel jammer.

Hè, als de oude juffrouw er nu opeens eens aankwam. Dat zou fijn zijn. Dan kon ze zien, hoe goed Japie zijn best wel deed. En wat zou de poes blij zijn. Nou! Kon Japie maar blijven wachten. Maar ze kan nog wel zo làng wegblijven. Jammer!

Japie komt bij het scheepje. Hij stapt op het dek.

De poes heeft hem al gehoord, want hij kijkt met zijn dikke kop al door het open keukenraampje. Als hij Japie ziet, springt hij meteen naar buiten, en hij duwt zijn kop tegen Japie z'n knie. Hij ruikt iets. Iets lekkers....! Vis....! Hij haakt zijn scherpe nagels in Japie z'n jas en hij miauwt van ongeduld.

't Is een beetje donker op het achterdek, want de straatlantaarn is ver weg. Maar Japie weet precies waar het kistje met de bakjes staat. Hij zit er al op zijn hurken bij.

Maar opeens....!

Wat is dat....?

Japie springt op....

Hij draait zich om en hij houdt zijn arm voor zijn ogen voor dat plotselinge, felle licht, dat op hem schijnt.

Het kommetje met melk is omgevallen, maar Japie merkt het niet eens.

Hij knippert met zijn ogen tegen die twee felle lampen.

Het moet een auto zijn, die daar staat, maar wat voor auto weet Japie niet. Door dat felle licht kan hij niet zien wat er achter is.

Hij hoort een portier opendoen.

Blijde schrik opeens....!

Zou daar de oude vrouw zijn? Zou zij ook weer met de ziekenauto naar haar scheepje zijn teruggebracht?

Plotseling gaan de lichten uit. Er branden nu alleen nog maar twee kleine lampjes op de spatborden.

Nu ziet Japie het beter. Nee, 't is geen ziekenauto die daar staat.

't Is een deftige, zwarte wagen. Op de kop van de glimmende motorkap zit een vogeltje van glanzend nikkel. Het houdt zijn stijve vleugels recht en zijn scherpe snavel vooruit.

Er stapt iemand naast de auto, en het portier klappt weer dicht.

't Is een deftige meneer die nu op het randje van de gracht staat.

„Hé daar, jongen! Woont hier op dit scheepje een oude juffrouw?”

Japie schrikt.

Wat moet die *deftige* meneer nu hier bij dit *arme* scheepje?

„Ja, meneer. . . . n. . . . nee meneer!”

„Wat. . . . ? Ja. . . . ? — Nee! ? Wat betekent dat?”

Vreemd! 't Is net, of die meneer schrikt.

„Kom eens hier jij!”

Japie klimt weer op de kant.

„Waar is de oude juffrouw?”

„In het ziekenhuis, meneer.”

„Wat . . . ?”

Ja, Japie heeft het goed gezien. De meneer schrikt als hij het hoort. Hij pakt Japie bij zijn schouders.

„Wat is er gebeurd? Vooruit. Is zij *erg* ziek? Wat weet jij er van? Vertel!”

Japie begrijpt er niets van. Wie is die deftige meneer en wat wil hij van de oude juffrouw? Japie kijkt hem aan en hij wil vertellen, maar . . . zo vreemd . . . 't Is net, of hij die meneer al meer gezien heeft. 't Is net of hij hem een beetje kent. Maar *waar* hij hem heeft gezien, kan Japie niet zo gauw bedenken.

Japie wordt aan zijn schouders heen en weer geschud.

„Zeg op, is er iets ergs gebeurd? Praat op dan!”

Japie vertelt.

Van de prop in de schoorsteen. Van de politie-agent en de schoenmaker, en van de foto ook.

„De foto . . . ?”

Ja, dat is het! . . . Dat! Ja! Ja!

Opeens *weet* Japie het!

Opeens ziet hij het, ziet hij het duidelijk.

Die deftige meneer is . . . !

Maar dat kan toch niet . . . ?

Die deftige meneer . . . de schipper van de foto?

XVI. ALS DE MAAN SCHIJNT

Hoog boven de stad staat de maan. Tussen de donkere wallekanten van de gracht glimmen de golfjes als de schubben van een vis en langs de zwarte huizen zijn zilveren randen getekend.

Er brandt geen licht meer achter de ramen van de huizen. Alle mensen slapen al. Allemaal. . . . ?

Nee. Ginds aan de overkant schijnt nog licht, vlak bij het water. Daar, achter de gordijntjes van het woonscheepje, brandt de petroleumlamp. Daar slapen de mensen nog niet.

Op het andere schip, in de schaduw bij de brug, daar is het al donker. Daar is de petroleumlamp al lang uit. Slapen de mensen daar *wel*?

Nee. . . . ! *Een* is daar nog wakker. . . . *Japie*. Hij staat op de derde tree van het trapje van het vooronder. Zijn hoofd en zijn schouders steken door het open luik. Hij heeft zijn jas over zijn pyama aangetrokken en zijn das om zijn hals geknoopt.

Schuin naast de mast, langs het gangboord, kan hij net het gele schijnsel achter de raampjes van het woonscheepje aan de overzij zien.

Hij staat heel stil te kijken en hij wacht en hij weet zelf niet waarop hij eigenlijk wacht. Hoelang hij hier al staat, weet hij ook niet.

Die avond was hij opgewonden de roef binnengerold. De schoteltjes van de poes had hij vergeten mee terug te nemen,

maar niemand had het gemerkt. Hijgend had hij zijn verhaal gedaan; zijn prachtige verhaal. De eerste keer hadden vader en moeder het niet goed begrepen, maar hij had het nog eens verteld en nog eens.

De schipper van de foto was teruggekomen en het was helemaal geen schipper meer. 't Was een deftige meneer. Hij had hard gewerkt. Hij was *kapitein* van een groot zeeschip geworden. Kapitein en zakenman tegelijk. Dat had Japie hem aan de schoenmaker horen vertellen. Hij had Japie in de auto gezet en Japie had de weg moeten wijzen naar de schoenmakerij. Jammer dat het maar zo'n klein eindje was.

't Was prachtig geweest. Japie had weleens in een autobus gezeten, maar nog nooit in een echte, deftige auto met banken van fluweel. 't Was prachtig! Nog veel, véél mooier dan rijden op een bakfiets met lege zakken.

De schoenmaker had de meneer precies verteld wat er was gebeurd en waar het ziekenhuis was. Meegaan om de weg te wijzen was niet nodig geweest. De meneer wilde zelf zijn oude moeder halen; *alleen*. De meneer had aan de schoenmaker verteld, dat hij in de oorlog gevangen was genomen. En dat hij, toen de oorlog afgelopen was, weer brieven naar zijn moeder had geschreven. Maar dat zij allemaal terug waren gekomen. En nu, nu had hij eindelijk de tijd kunnen vinden om zelf terug te komen en te kijken of zijn oude moeder nog leefde.

Hij had een lange reis moeten maken. Bijna de hele wereld rond. Eerst in een vliegtuig en toen met een schip over de zee en daarna met een auto. Hij had gezocht en hij had gevraagd; overal. Het woonscheepje had in al die jaren op zoveel verschillende plaatsen gelegen.

Japie was naar bed gegaan. Hij had zich gauw uitgetkleed en zijn jas en das weer over zijn pyama aangetrokken, want hij was niet in zijn kooi gekropen. Hij wilde wachten; hij wilde kijken.

En nu stond hij op het trapje van het vooronder, zijn ellebogen

over de rand van het luik, en hij keek over het water.

Eerst was het donker geweest in het woonscheepje. Er waren felle lichten van auto's langs de gracht gegleden. Maar ze waren allemaal voorbij gegaan. En kleine lichtjes van fietsen waren langs de gracht gedanst; witte en rode. Maar opeens was toch gekomen, waarop Japie had staan wachten. Twee helle lichtbundels waren langs de huizen geschoven en ze hadden stilgehouden bij het woonscheepje.

Daar waren ze!

De lichten doofden uit en Japie had heel vaag het portier horen opengaan en weer dichtklappen. En na even wachten had hij opeens het gele schijnsel van de petroleumlamp achter de gordijntjes zien aangloeien.

Oh, Japie had zich zo blij gevoeld. *Zo echt, zo helemaal* blij.

En nu . . . ? Nu staat Japie nog steeds te kijken; te wachten en hij weet zelf niet waarop hij wacht.

Diep in zijn hart is een grote blijheid. En hij weet zelf niet precies waarom hij zo blij is.

Zou het zijn, omdat de schipper is teruggekomen? Zou het zijn, omdat de oude juffrouw weer helemaal beter is geworden? Zou het komen, omdat de poes nu ook niet meer alleen is?

Japie weet het wel! De oude juffrouw heeft het in het ziekenhuis gezegd. God in de hemel ziet alles en Hij kan alles. Hij heeft gemaakt, dat Japie de foto vond en weer terugbrengen moest. De Heer heeft ook de schipper van de foto die lange reis laten maken. Alle dingen gebeuren naar Zijn heilige wil.

De oude juffrouw heeft toen ook gezegd: „Japie, daar moet je God voor danken.”

En Japie dankt . . .

Hij doet niet eens zijn handen samen. Dat kan niet, want dan glijdt hij van het trapje. Hij doet niet eens zijn ogen dicht. Zijn ogen kijken naar de geel verlichte raampjes aan de overkant. Maar zijn hart zoekt naar God. En in zijn hart komen stille

woorden. Niemand kan ze horen. Niemand, dan God alleen.
„Vader in de hemel, ik . . . ik ben zo blij voor . . . voor alles . . .”

Nu is het nacht.

Hoog boven de stad staat de zilveren maan.

Er brandt geen licht meer achter de gordijnen van het woonscheepje en op het andere schip, bij de brug, is het luikje van het vooronder dicht.

Alle mensen slapen nu.

Allemaal . . . ?

Nee, langs de gracht klinken rustige voetstappen en er komt iemand de brug op. Hij houdt zijn handen op zijn rug. De maan schijnt op zijn glimmende knopen. Nu lijken die knopen net sterretjes van zilver.

Hij staat stil, midden op de brug, en hij kijkt over het water. Hij schudt zijn hoofd. Hij begrijpt er niets van.

Toen hij die avond door het straatje kwam, wilde de schoenmaker juist de deur van zijn winkel op slot doen voor de nacht. Toen heeft hij alles gehoord. Van de oude juffrouw, die weer beter was, en van de schipper van de foto, die was teruggekomen. Hij is langs het woonscheepje gelopen. Tussen de bomen, aan de waterkant, stond de zwarte auto en de maan deed het vogeltje op de kop van de motorkap glimmen als zilver.

De politie-agent schudt zijn hoofd. Nee, hij begrijpt er niets van. Het lijkt wel toverij, maar heksen bestaan niet en toveren kan niet. Wat is er dan gebeurd?

Dan loopt hij weer verder; zijn handen op zijn rug. Hij gaat het kromme steegje in. Het geluid van zijn rustige voetstappen sterft langzaam weg.

En hoog boven de gracht staat de zilveren maan.

De poes steekt zijn kop door het keukenraampje en hij kijkt over het zilveren water. Hij springt op het achterdek. Hij ruikt nog

even aan het kistje. Daar staan de schoteltjes van Japie; vergeten. Alles is op. Dan springt hij onhoorbaar op de wal. Hij gaat op avontuur in de zilveren nacht.

Die avond was hij zo blij geweest. De vrouw was opeens weer teruggekomen. Hij had kopjes gegeven en gemiauwed. Dat betekende: Ik ben zo blij. Waarom ben je zolang weggebleven? Maar nu ben je er toch weer! — Gelukkig! De vrouw had hem wel geaaid. Steeds weer. Maar het was toch anders geweest dan vroeger. De vrouw had het zo druk gehad. En nu, nu is hij *boos*.

Nu slaapt er een vreemde man zomaar in *zijn* stoel, bij *zijn* fornuis. En die man heeft ook het kussen uit de andere stoel gehaald en in die stoel heeft hij zijn grote benen gelegd. Daar kan de poes zich nu ook niet lekker oprollen.

Wat doet die vreemde vent in *zijn* schip, bij *zijn* vrouw?

Nee, in het scheepje wil hij vannacht niet blijven. Morgen zal hij wel weer terugkomen.

De poes is boos.

De maan schijnt door een kier in de gordijnen en tekent een zilveren streep door de roef van het woonscheepje. Die streep loopt over het tafelzeiltje, langs twee koffiekommetjes en over de asbak. In die asbak, die altijd keurig schoon te wachten stond, ligt nu de uitgebrande pijp en het pakje tabak is opengescheurd. De streep loopt van de tafel af en hij valt over twee broekspijpen en over het glimmende fornuis. Dan klimt hij tegen de muur op en hij gaat over het ronde portretlijstje, dat op de schoorsteen staat. Daar staat weer de foto van de schipper; zijn pet een beetje schuin.

Verder is het donker in de roef.

De oude moeder ligt weer in haar eigen bed, achter het gordijn, en de grote zoon ligt achterover in de gemakkelijke stoel.

Het is stil in de roef.

Zouden ze slapen?

Achter het gordijn klinkt een zacht gekuch en dan opeens een stem.

„Henk, Hendrik?”

„Ja, moeder.”

„Henk, nou ben je er toch weer, hè?”

„Ja, moeder. . . . echt, hoor.”

Dan is het weer stil een hele poos. De grote zoon ligt te denken. Ja, nu is hij er weer. En nu zal hij blijven ook. Nu wil hij haar verdere leven voor zijn oude moeder zorgen. Zou het lang zijn? Zou het kort zijn? Die hele avond hebben zij samen gepraat en plannen gemaakt.

„Henk, jongen, slaap je nog niet?”

„Nee moeder, u. . . . u ook niet, hè?”

„Nee, nog niet, ... ik. . . . ik. . . .”

„Ja?”

„Ik kan nog niet.”

„Probeer het maar, want morgen neem ik u mee in de auto. Dan gaan we rijden en dan wijst u mij al de plaatsen waar u met het schepje heeft gelegen, toen ik weg was.”

„Ja, Henk, ja.”

„Moeder?”

„Wat is er?”

„Dan nemen we de poes ook mee; in de tas. Maar de foto van de schoorsteen laten we thuis. Die hoeft niet meer mee, want nu ben ik er zelf en dan kunt u hem niet meer verliezen ook.”

„Ja, Henk. Ja, dat is waar. Maar ik weet wat. We kunnen Japie wel meenemen. Die hoort er ook een beetje bij.”

„Ja, hoor, mij best.”

„’t Is toch een aardig joggie.”

„Ja, nou. Maar nu gaan we echt slapen, moeder.

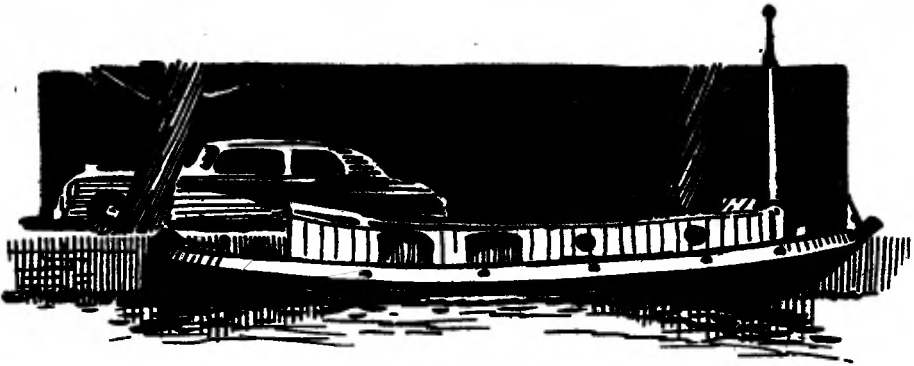
„Ja, wel te rusten.”

„Wel te rusten, hoor.”

Dan is het stil in de roef. Maar in het hart van de oude moeder daar leeft, daar juicht een grote blijdschap.

Die avond heeft ze haar zoon voorgelezen uit de bijbel. Het verhaal dat stond, waar tussen de bladzijden de brief van het rode kruis stak. Het verhaal van de weduwe wier enige zoon gestorven was en die de Here Jezus weer in het leven geroepen had om hem aan zijn moeder terug te geven.

Ze heeft toen verteld hoe ze gebeden heeft, altijd weer. En nu, in de stille roef, ligt zij in het donker te staren. Haar ogen vallen langzaam dicht, maar ze merkt het niet, want in haar hart is het niet donker. Daar is het stralend licht. Haar gerimpelde lippen bewegen zacht en uit haar hart stijgt, dankend, een gebed zonder woorden.

INHOUD

	Blz.
I. Hoog in de lucht	7
II. Ssst jô, als hij je ziet.	12
III. Weg. . . . ., weg. . . . .!	17
IV. Bij de schoenmaker	22
V. „De toverheks”	27
VI. Achter het losse plankje	34
VII. In het visstalletje	40
VIII. Onder de kar	45
IX. Wat moet dat daar?!	49
X. Het heel erge	53
XI. De stem; — die was <i>echt</i>	59
XII. Je moet het zelf maar goedmaken	65
XIII. „Dat is <i>toveren</i> ”	72
XIV. Dwars door vreemde landen heen	77
XV. De deftige meneer	81
XVI. Als de maan schijnt	85